

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	170
Land:	Den Demokratiske Republik Congo
Kilde:	Udlændingesservice
Titel:	" Menneskerettighedsforhold i den Demokratiske Republik Congo"
Udgivet:	1. marts 2007
Optaget på baggrundsmaterialet:	30. maj 2007

3/2007

DK

UDLÆNDINGESERVICE

Menneskerettighedsforhold i den Demokratiske Republik Congo (DRC)

Rapport fra dansk-norsk fact-finding mission til Kinshasa, DRC

9. – 24. januar 2007

København, marts 2007

Udlændingeservice

Ryesgade 53

2100 København Ø

Telefon: 35 36 66 00

Hjemmeside: www.nyidanmark.dk

E-mail: us@us.dk

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	1
Baggrund for missionen.....	3
1. Indledning.....	5
2. Monitorering af menneskerettighedsforhold.....	9
3. Den generelle sikkerheds- og menneskerettighedssituation.....	12
4. Forhold for medlemmer af den politiske opposition	14
4.1 Union pour la Démocratie et le Progrès Social (UDPS).....	16
4.2 Mouvement pour la Libération du Congo (MLC)	18
4.3 Screening af Bemba-sympatisører	20
4.4 Medlemmer af oppositionsalliancen Union pour la Nation (UPN) og slægtninge til oppositionspolitikere.....	21
4.5 Højesteretssagen	22
4.6 Mouvement Populaire de la Revolution (MPR)	22
4.7 Savouns le Congo og Armée de Victoire.....	22
5. Journalister og presseforhold	24
6. Forhold for menneskerettighedsaktivister.....	27
7. Forhold for medlemmer af banyamulenge-befolkningen i Kinshasa.....	28
8. Retssikkerhed, korruption og retshjælp	30
8.1 Retssikkerhed og korruption	30
8.2 Juridisk rådgivning og retshjælp af Avocats sans Frontières (ASF).....	30
9. Fængselsforhold og risiko for fysiske overgreb.....	32
10. Risiko for dobbeltstraf.....	33
11. Risiko for refolement	34
12. Internt flugtalternativ (IFA) til Kinshasa.....	35
12.1 Medlemmer af etniske befolkninger fra det østlige DRC	35
13. Værnepligt, straf for desertering og tvangsrekruttering	37
14. Tosproglighed (swahili som andet sprog)	38
15. Pasudstedelsesprocedurer	39

16. Modtagelsesforhold i Kinshasa	40
Konsulterede kilder.....	42
Anvendte forkortelser.....	44
Bilag: Kort over DRC	46

Baggrund for missionen

I forlængelse af det samarbejde som Dokumentations- og Projektkontoret, Udlændingesservice, København og Landinfo, Oslo har haft om blandt andet fact-finding missioner besluttede de to dokumentationsenheder i sommeren 2006, at gennemføre en fælles fact-finding mission til Kinshasa, den Demokratiske Republik Congo (DRC). Efter aftale deltog Dansk Flygtningehjælp, København og Utlændingsnemda, Oslo i missionens sidste del vedrørende menneskerettighedsforhold.

Formålet med mission var dels, at indhente oplysninger om familieret og verifikation af dokumenter samt behandlingsmuligheder m.m. og dels, at indhente oplysninger om en række menneskerettighedsforhold i Kinshasa, DRC.

Første del af missionen vedrørende familieretlige forhold blev alene gennemført med deltagelse af repræsentanter for Dokumentations- og Projektkontoret, Udlændingesservice og Landinfo. Anden del af missionen vedrørende menneskeretsforhold blev tillige gennemført med deltagelse af en repræsentant for henholdsvis Dansk Flygtningehjælp og Utlændingsnemda. Oplysninger fra første del af missionen er afrapporteret i en særskilt rapport.

Det var oprindeligt hensigten at gennemføre missionen i efteråret 2006, men på grund af urolighederne i forbindelse med afholdelsen af præsidentvalgene i DRC blev delegationen rådet til at udsætte missionen til december 2006 eller januar 2007.

Delegationen til Kinshasa vedrørende menneskerettighedsforhold bestod af Grethe Neufeld, landerådgiver, Landinfo, Nina Solberg, rådgiver, Utlændingsnemda, Anna Bloch Langskov, juridisk konsulent, Dansk Flygtningehjælp, og Jens Weise Olesen, specialkonsulent, Dokumentations- og Projektkontoret, Udlændingesservice. Missionen blev gennemført i perioden fra den 9. til den 24. januar 2007.

Forud for missionen blev Flygtningenævnet, Rigspolitiets Udlændingeafdeling og Udenrigsministeriet i Danmark og Utlændingsdirektoratet og Utlændingsnemda i Norge anmodet om at fremkomme med eventuelle kommentarer og forslag til delegationens undersøgelser. De indkomne forslag er blevet indarbejdet i delegationens kommissorium.

Medlemmerne af Referencegruppen om indhentelse af baggrundsoplysninger til asylsager er tillige blevet orienteret om missionen til Kinshasa, DRC, og tilbudt at komme med eventuelle forslag til delegationens undersøgelser. Referencegruppen havde ingen forslag til supplerende undersøgelser.

Delegationen har forud for og under selve missionen modtaget assistance af den tyske ambassade i Kinshasa. Den norske ambassade i Luanda og den danske ambassade i Pretoria har rådgivet delegationen om de aktuelle sikkerhedsforhold i Kinshasa. Endelig har Norges konsul i Kinshasa rådgivet delegationen og ydet den assistance under missionen.

Der gøres opmærksom på, at det alene er Dokumentations- og Projektkontoret, Udlændingesservice, Dansk Flygtningehjælp og Landinfo, der har ansvaret for oplysningerne i nærværende rapport. Rapportens fokus er alene forholdene i Kinshasa, og det har ikke været hensigten at foretage en undersøgelse af menneskerettighedsforhold i hele DRC. Forhold andre steder i DRC herunder i det østlige Congo er kun blevet berørt i det omfang, det har været relevant for en belysning af forhold i Kinshasa. De indeholdte oplysninger i rapporten er alene de, som har betydning for behandlingen af congolesiske asylansøgninger i henholdsvis Danmark og Norge.

Rapporten er udarbejdet af Anna Bloch Langskov, Dansk Flygtningehjælp, Grethe Neufeld, Landinfo og Jens Weise Olesen, Dokumentations- og Projektkontoret, Udlændingesservice. Rapporten er udarbejdet dels på dansk og dels på norsk. Det vil sige, at rapportens enkelte afsnit er skrevet på enten dansk eller norsk.

1. Indledning

De første demokratiske valgene i DRC på mer enn 40 år ble avholdt 30. juli 2006.¹ Valgkampen som offisielt ble innledet 29. juni samme år, var generelt fredelig, men ble allikevel preget av en del voldelige sammenstøt mellom de ulike kandidatenes tilhengere i Kinshasa og enkelte andre byer. Internasjonale observatører registrerte også hendelser hvor så vel nasjonale som lokale myndighetspersoner både brukte personell fra sikkerhetstjenestene til å legge hindringer i veien for politiske motstandere, og innførte byråkratiske og praktiske begrensninger på kandidatenes bevegelsesfrihet og forsamlingsrett.

Blant de 33 kandidatene som hadde registrert seg til presidentvalget, var president Joseph Kabila og visepresident og leder av Mouvement de Libération du Congo (MLC), Jean-Pierre Bemba. Nesten 270 politiske partier og mer enn 9 000 kandidater skulle dessuten konkurrere om 500 parlamentstaburetter.²

Et av de eldste og største kongolesiske opposisjonspartiene, Union pour la Démocratie et le Progrès Social (UDPS), og dets leder Etienne Tshisekedi, som har hatt betydelig støtte i Kasai-provinsene, deltok ikke i valgene.³

Stikk i strid med hva mange hadde fryktet, foregikk valgene 30. juli 2006 i stort sett fredelige former, selv om det noen steder var enkelte uroligheter, og ca to tredjedeler av velgerne brukte sin stemmerett. Da resultatet fra presidentvalget ble presentert 20. august, hadde president Kabila fått 45 % av stemmene, Bemba hadde fått 20 %, og de to kandidatene måtte dermed møtes i en ny valgomgang 29. oktober 2006. Få timer etter at valgresultatet var bekjentgjort, brøt det ut stridigheter i Kinshasa mellom de to motstandernes sikkerhetsstyrker, og fem personer ble drept. Situasjonen ble brakt under kontroll, men nye kamper brøt ut dagen etter da president Kabila beordret stengningen av Bembas to fjernsynsstasjoner CanalKin og CCTV. Urolighetene som pågikk i tre dager, lammet Kinshasa, og mer enn tyve personer ble drept.

Flesteparten av Bembas ca 1 000 soldater ble senere trukket ut av Kinshasa og oppholder seg på Bembas gård utenfor hovedstaden⁴.

¹ UN Security Council, *Twenty-second Report of the Secretary-General on the United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of Congo*. 21. September 2006, s. 1.

² Economist Intelligence Unit (EIU), *Country Profile, Democratic Republic of Congo*, December 2006, s. 9.

³ Parlamentet vedtok 17. juni 2005 å forlenge overgangsperioden og utsette gjennomføringen av valgene som i henhold til fredsavtalen skulle finne sted i juni 2005. Valgkommisjonen gjennomførte velgerregistrering høsten 2005 hvor mer enn 25 millioner velgere ble registret. Den etterfølgende folkeavstemmingen 18. og 19. desember 2005 om den nye grunnloven resulterte i et klart flertall (84 %) for grunnloven. UDPS' leder Tshisekedi protesterte mot utsettelsen av valgene og forlengelsen av mandatet til overgangsregjeringen. Han oppfordret til boikott av velgerregistreringen, men klarte ikke å mobilisere befolkningen. Registreringen av velgere i Kasai-provinsene avvek ifølge valgeksperter ikke i større grad fra resten av landet. En senere forespørsel fra UDPS om å gjenåpne registreringsprosessen ble avslått av valgkommisjonen med begrunnelsen at det ville forsinke valgene med opp til ett år.

⁴ International Crisis Group (ICG), Policy Briefing. Africa Briefing No 44. Nairobi/Brussels, 9 January 2007, *Congo: Staying engaged after the elections*, s. 5.

Resultatene fra parlamentsvalgene var klare i begynnelsen av september 2006, og ingen av partiene hadde lykket i å få flertall i parlamentet. President Kabilas parti, Parti du Peuple pour la Reconstruction et la Démocratie (PPRD), ble det største partiet med 111 av 500 seter, mens Bembas parti MLC fikk 64. Parti Lumumbiste Unifié (PALU), Antoine Gizengas parti fikk 34 seter, og de resterende 291 parlamentssetene gikk til en rekke mindre partier og uavhengige kandidater. Før den andre presidentvalggangen hadde president Kabila samlet støtte fra partialliansen Alliance pour la Majorité Présidentielle (AMP), som hadde omkring 300 av de 500 setene i Parlamentet. Både Antoine Gizenga fra PALU og Nzanga Mobuto, tidligere president Mobutos sønn var med i denne alliansen.

Bemba hadde på sin side støtte fra 15 av presidentkandidatene fra første valgomgang, og partialliansen Regroupement des Nationalistes Congolais (RENACO), som Bemba i september omdøpte til Union pour la Nation (UPN).⁵

Både president Kabila og Bemba søkte PALU og Antoine Gizengas støtte før den andre valggangen, som var fastsatt til 29. oktober 2006.

Det var viktig for president Kabila å få støtte fra PALU som hadde stor oppslutning i de vestlige delene av DRC, ettersom hans egne velgere i all hovedsak var i den østlige delen av landet. I midten av september 2006 offentliggjorde president Kabila og Antoine Gizenga at de hadde inngått en avtale om samarbeid mellom PALU og president Kabilas støttespillere i alliansen AMP. Dette samarbeidet ga AMP et klart flertall i parlamentet, og til gjengjeld ville PALU i henhold til den nye grunloven få ansvaret for å utpeke landets nye statsminister.

Den andre valgrunden ble gjennomført 29. oktober 2006 uten at det kom til større sammenstøt mellom tilhengere og motstandere av de to kandidatene, og 15. november samme år erklærte valgkommisjonen president Kabila som valgets vinner med 58 % av stemmene. Bemba fikk 42 % av stemmene. Valgresultatet måtte bekreftes av Høyesterett og Bembas tilhengere hevdet at valgfusk lå til grunn for president Kabilas seier.

27. november bekreftet Høyesterett president Kabilas valgseier, og så bort i fra MLCs anklager om valgfusk. Dagen etter erkjente Bemba valgnederlaget, men fastholdt innvendingene mot gjennomføringen av valgene. 6. desember 2006 tiltrådte Kabila som president, og 30. desember samme år ble PALUs leder Antoine Gizenga valgt til statsminister.

5. februar 2007 kunne statsminister Antoine Gizenga etter mange ukers forhandlinger presentere DRCs nye regjering, som består av totalt 60 regjeringsmedlemmer.⁶

Ifølge den internasjonale tankesmia International Crisis Group (ICG)⁷ står landets myndigheter nå overfor en rekke politiske og sikkerhetsmessige utfordringer. Situasjonen i den østlige delen av DRC er fortsatt svært spent, og myndighetene har dessuten begrenset kontroll i den vestlige delen som domineres av opposisjonen.

⁵ Economist Intelligence Unit (EIU), *Country Report, Democratic Republic of Congo*, December 2006, s.14.

⁶ <http://www.monuc.org/News.aspx?newsId=13781>

⁷ Policy Briefing. Africa Briefing No 44. Nairobi/Brussels, 9 January 2007, *Congo: Staying engaged after the elections*, s. 1-5.

I løpet av februar 2007 ble mer enn 130 personer drept⁸ i sammenstøt mellom Bundu Dia Kongo-tilhengere og sikkerhetsstyrker i flere byer i Bas-Congo provinsen⁹. Sammenstøtene oppsto i etterkant av guvernør- og senatsvalgene som ble avholdt i januar 2007. Bundu Dia Kongo (BDK) er en politisk-religiøs bevegelse som støttet Bemba under andre runde av presidentvalget høsten 2006, da Bemba fikk mer enn 75 % av stemmene i de vestlige og sentrale delene av DRC. Mange av disse velgerne mener at president Kabila vant på grunn av valgfusk, og motviljen mot president Kabila kan ifølge ICG føre til opptøyer som kan bli møtt med brutale represalier fra sikkerhetsstyrkene. Hendelsene i Bas-Congo illustrerer nettopp denne situasjonen.

Til tross for at flesteparten av Bambas soldater ble trukket ut av Kinshasa etter opptøyene i august 2006, er det fortsatt mye våpen i Kinshasa. Tusenvis av demobiliserte soldater og militsmedlemmer befinner seg dessuten i Equateur-provinsen hvor Bemba har stor oppslutning, og de har ifølge ICG nylig demonstrert mot manglende utbetalinger av reintegreringsstøtte. Disse styrkene er en potensiell reservestyrke for Bemba og utgjør en permanent sikkerhetsrisiko i Equateur-provinsen.

Undertrykkelsen av politiske motstandere er ifølge ICG også økende, og det er tegn til at opposisjonen marginaliseres i Nasjonalforsamlingen. Utnevelser til Nasjonalforsamlingens sekretariat og de ulike parlamentskomiteene skjer ved flertallsvalg, og kan dermed utelukke representanter fra opposisjonen. President Kabila har et flertall bak seg både i Nasjonalforsamlingen og i åtte av de elleve provinsforsamlingene i DRC, men denne majoriteten er basert på partikoalisjonen AMP, som består av mer enn 30 partier. Det gjenstår derfor å se hvor stabil denne koalisjonen vil være i tiden fremover.

ICG viser også til at den omfattende korrupsjonen¹⁰ og de svake statsinstitusjonene vil hemme regjeringens arbeid, og mener det vil være vanskelig for president Kabila å gjøre noe med korrupsjonen, fordi det også blant hans egne støttespillere er personer som har tatt del i utplyndringen.

ICG påpeker dessuten at nøkkelen til å forhindre framtidig uro ligger i å skape en nasjonal, apolitisk hær. Manglende økonomisk styring og korrupsjon er imidlertid et betydelig problem også her, og inntil nylig ble nesten halvparten av lønnsmidlene i hæren underslått. Leveforholdene for soldatene er elendige, og de fleste militærforlegningene mangler brakker og kantiner. Månedslønnen på 24 US dollar er ikke tilstrekkelig å leve av, og når hæravdelinger utplasseres uten nødvendige resurser og utstyr, tyr soldatene ofte til økonomisk utpressing og trakassering av lokalbefolkningen. I motsetning til de aller fleste ordinære hæravdelingene er president Kabilas Garde Républicaine bestående av 10 – 15 000 veltrente soldater, godt betalte og godt utstyrte.

Risikoen for militære konfrontasjoner i den østlige delen av DRC hvor 8 – 9 000 rwandiske og ugandiske opprørerne og 5- 8 000 kongolesiske militssoldater kontrollerer ulike områder, er også en sikkerhetsmessig utfordring. Selv om disse gruppene ifølge ICG ikke lenger er i stand til å

⁸ <http://www.monuc.org/News.aspx?newsId=13790>

⁹ <http://www.irinnews.org/Report.aspx?ReportId=69866>

¹⁰ Under overgangsperioden forsvant ifølge ICG mellom 60 og 80 % av DRCs skatteinntekter ved underslag, en fjerdedel av statsbudsjettet kunne ikke redegjøres for, og millioner av dollar ble misbrukt i hæren, regjeringsinstitusjonene og i statlige selskap.

destabilisere nabolandene i alvorlig grad, vanskliggjør de utviklingen av gode relasjoner mellom landene i regionen, og ikke minst påføres lokalbefolkningen betydelige lidelser.

2. Monitorering af menneskerettighedsforhold

Fernando Castanon, Representative, United Nations High Commissioner for Human Rights, Director, Human Rights Division, Mission de l'Organisation des Nations Unies en République Démocratique du Congo (MONUC) og Marcella Favretto, Protection and Reporting Coordinator, Human Rights Division, MONUC, forklarte at MONUCs menneskerettighetsavdeling er hovedansvarlig for overvåkingen av menneskerettighetssituationen i DRC, og denne enheten har omkring 150 ansatte.¹¹ Dette tilsvarer én menneskerettighetsobservatør pr. 700 000 innbyggere i DRC.¹²

MONUC redegjorde for at organisasjonens "Protection Unit" har som formål å assistere personer som er utsatt for menneskerettighetsovergrep, samt beskytte vitner og ofre for blant annet massakre i Katanga og Ituri.

I utgangspunktet forsøker MONUC å legge press på aktørene som begår overgrep, og MONUC kan dessuten involvere lokale Non-Governmental Organisations (NGO'er) som kan bidra til å sikre beskyttelse av personer som er utsatte for overgrep. I helt ekstreme tilfeller kan det imidlertid være behov for MONUC å midlertidig flytte en person (det vil si fra noen uker til to-tre måneder) til en annen del av landet. Dette har imidlertid bare forekommet et par ganger i løpet av de siste seks månedene.

MONUC tilføyde at en relativt stor del av organisasjonens ressurser brukes på å behandle saker hvor det viser seg å ikke være et reelt beskyttelsesbehov. Imidlertid er det mange personer som ifølge MONUC har en velbegrunnet frykt for overgrep fordi de statlige beskyttelsesmekanismene i DRC ikke fungerer som de burde, og i løpet av det siste halvåret har MONUC lagt til grunn at ca 50 personer i hele DRC har hatt behov for beskyttelse. Denne perioden dekker imidlertid valgkampanjen da antallet overgrep var relativt høyt. Av de 50 måtte to personer midlertidig flytte til et annet område i DRC. I et par tilfeller har MONUC også vurdert det som nødvendig å be om gjenbosetting av personer i utlandet, og begge ganger dreide det seg om høyt profilerte personer. MONUC tilføyde at danske og norske myndigheter kan få verifisert hvorvidt en kongolesisk borger har fått bistand fra MONUC i forbindelse med menneskerettighetsbrudd.

Den kongolesiske menneskerettighetsorganisasjonen La Voix des Sans-Voix pour les Droits de l'Homme (VSV)¹³ overvåker også menneskerettighetssituationen i DRC. VSV utgir rapporter om menneskerettighetsbrudd og gir dessuten juridisk bistand til personer som er utsatt for overgrep. Organisasjonen hjelper også overgrepsofre med legehjelp og medisinsk behandling. VSV driver også opplæring av menneskerettighetsaktivister, blant annet skoleungdom som etter opplæring har ansvaret for å overvåke menneskerettighetssituasjonen ved sine respektive skoler.

¹¹ MONUCs menneskerettighetsdivisjon består av fire enheter; Special Investigations Unit, Justice Support Unit, Desk and Protection of victims, witnesses and human rights defenders Unit. Divisjonen har 11 regionalkontorer, 7 sub-kontorer og 2 mobile team (Nord- og Sør-Kivu).

¹² Til sammenligning opplyste MONUC at man i Kosovo hadde én menneskerettighetsobservatør pr. 24 000 innbyggere.

¹³ VSV ble dannet i 1983. Organisasjonen samarbeider med blant annet World Organization Against Torture og African Union's menneskerettighetsavdeling samt det nasjonale nettverket av menneskerettighetsorganisasjoner i DRC; RENADHOC.

VSV opplyste videre at organisasjonen har et hovedkontor samt 24 lokale grasrotskomiteer i Kinshasa. Det vil si én komite i hver av Kinshasas 24 bydeler (*communes*). Disse komiteene overvåker og registrerer eventuelle overgrep. VSV tilføyde at organisasjonen er kjent blant Kinshasas innbyggere, som henvender seg til organisasjonen for å rapportere om menneskerettighetsbrudd.

VSV forklarte at organisasjonen ikke har kontorer i andre provinser eller byer i DRC, men organisasjonen samarbeider med lokale menneskerettighetsorganisasjoner som rapporterer til VSV. VSVs egne medarbeidere reiser også rundt i DRC og gir opplæring til medarbeiderne i de lokale menneskerettighetsorganisasjonene.

VSV forklarte at mange av landets innbyggere ikke kjenner sine rettigheter og derfor heller ikke rapporterer om eventuelle overgrep. Dessuten er det mange utilgjengelige områder i DRC hvor det ikke finnes organisasjoner man kan henvende seg til. VSV tilføyde imidlertid at de fleste menneskerettighetsbruddene som begås i DRC blir kjent for organisasjonen. VSVs aktiviteter begrenses imidlertid av høye reiseutgifter på grunn av den svært dårlige infrastrukturen i landet, og dette vanskeliggjør selvsagt mulighetene for å verifisere menneskerettighetsbrudd.

En vestlig ambassade (A) kunne bekrefte at menneskerettighetsorganisasjonen Association Africaine de Defense des Droits de L'Homme (ASADHO) og VSV er de to største og viktigste menneskerettighetorganisasjonene i DRC, men tilføyde at Avocats sans Frontières (ASF) og Journaliste en Danger (JED) også er troverdige og viktige NGO'er. Denne ambassaden forklarte videre at den har samarbeidet med VSV og støttet organisasjonen økonomisk, men mente at VSV i løpet av det siste halvåret har mistet troverdighet. Dette skyldes politiseringen av organisasjonen blant annet i form av uttalelser fra organisasjonens leder om president Kabilas opprinnelse. Ambassaden mente at disse uttalelsene må anses som politiske erklæringer, samt at VSVs argumentasjon i denne saken heller ikke hadde vært særlig troverdig. VSV har ifølge denne ambassaden også tatt opp forhold som ikke kan karakteriseres som menneskerettighetsbrudd, blant annet gjelder dette spørsmål om eiendomsrettigheter i Kinshasa.

Amigo Ngonde Funsu, Président, ASADHO opplyste at organisasjonen er landsdekkende og har sitt hovedkontor i Kinshasa. I hver av landets provinser har organisasjonen to kontorer og disse kontorene har etablert et nettverk av lokale ASADHO-informanter i landsbyene, som rapporterer om menneskerettsbrudd til ASADHO. I Kinshasa har ASADHO informanter i hver av hovedstadens 24 bydeler.

ASADHOs hovedformål er å forsvare og øke forståelsen for menneskerettigheter i DRC. Organisasjonen utarbeider rapporter og pressemeldelser, sender henvendelser til myndighetene, støtter innsatte i landets fengsler og gir rettshjelp til disse, samt møter myndighetene for å diskutere konkrete menneskerettighetsbrudd. Dessuten iverksetter ASADHO menneskerettighetskampanjer med henblikk på å fremme forståelsen av såvel de internasjonale menneskerettighetskonvensjonene som DRCs lovverk. Denne virksomheten finner sted i skoler, kirker og i landsbyer i hele DRC. Ngonde Funsu understreket at uvitenhet, analfabetisme og det faktum at DRC er et meget stort land, gjør det til en stor utfordring å få budskapet om menneskerettigheter og eksistensen av menneskerettighetsorganisasjoner ut til alle. ASADHO gjennomfører derfor kampanjer på de lokale språkene rundt omkring i DRC og mange kjenner til organisasjonen og dens arbeid. Journalister, opposisjonelle, NGO'er og andre som på grunn av sine aktiviteter utsettes for overgrep, henvender seg til ASADHO nettopp fordi de vet at organisasjonen faktisk kan støtte dem.

Ngonde Funsu ga klart uttrykk for at organisasjonens nettverk av informanter fungerer overalt i DRC og at dette systemet sikrer løpende informasjon om menneskerettighetsbrudd. Ngonde Funsu tilføyde at organisasjonen naturlig nok ikke kan være 100 % sikker på at alle overgrep innrapporteres, men mente at langt størstedelen blir kjent for dem. Ngonde Funsu opplyste i denne sammenhengen at ASADHO har et nesten totalt overblikk over menneskerettighetsbrudd i hele Kinshasa. Innrapporteringene fra informantene og de lokale nettverkene rundt i landet skjer via e-post fordi det kan være risiko for at sikkerhetstjenesten Agence Nationale de Renseignements (ANR) avlytter telefonene til både menneskerettighetsorganisasjonene, opposisjonspolitikere og andre mistenkte opposisjonelle. På spørsmålet om ANR kan avlytte mobiltelefonnettet, opplyste en vestlig ambassade (B) at dette kunne være mulig.

Ngonde Funsu forklarte at organisasjonen ikke er medlem av det nasjonale nettverket av menneskerettighetsorganisasjoner i DRC, RENADOHC, men har et nært samarbeid med VSV og andre organisasjoner, herunder JED, samt MONUC.

3. Den generelle sikkerheds- og menneskerettighetssituation

MONUC forklarte at stemningen i Kinshasa kan virke mindre anspent etter at valgprosessen ble avsluttet senhøsten 2006. Men MONUC ga samtidig uttrykk for at de var usikre på om sikkerhets situasjonen i realiteten er forbedret i løpet av de seneste par månedene. MONUC karakteriserte dog situasjonen som "normal", men understreket at "normal" innebærer tilfeller av utpressing, vilkårlige arrestasjoner, forsvinninger og drap.

MONUC opplyste videre at forholdene for politisk aktive i DRC er vanskelige og personer som involverer seg i opposisjonell virksomhet eller menneskerettighetsarbeid, arbeider under et visst press. MONUC forklarte i denne forbindelsen at de har registrert 170 personer som i løpet av det siste halvåret, det vil si høsten 2006, har vært utsatt for overgrep. Overgrepene inkluderer kidnappinger og forsvinninger av blant annet MLC-tilhengere, og de ansvarlige er i hovedsak eliteenheten Garde Républicaine (det vil si det tidligere Groupe Spécial de la Sécurité Présidentielle (GSSP), som nå er oppløst). Amnesty International rapporterer, at Garde Républicaine har ansvaret for presidentens sikkerhet i DRC og består av ca 10 000 soldater, som antas å være trent av angolanske rådgivere. Garde Républicaine er beryktet for å stå bak meget alvorlige menneskerettighetskrenkelser i DRC.¹⁴

I midten av januar 2007 hadde MONUC registrert omkring 15 personer som kan ha behov for beskyttelse mot fysiske overgrep. Dette er personer som er tilknyttet Bemba og MLC, samt enkelte advokater og journalister.

MONUC understreket at kongolesiske myndigheter ikke er i stand til beskytte befolkningen mot menneskerettighetsovergrep, og vurderte at ca 80 % av menneskerettighetsbruddene i DRC begås av statlige aktører, især av militæret og de forskjellige politienhetene. MONUC opplyste videre at det er særlig soldater i Garde Républicaine og de andre sikkerhetsstyrkene som begår politisk motiverte menneskerettighetsbrudd i DRC. Alle menneskerettighetsbrudd er imidlertid ikke politisk motiverte, og MONUC forklarte at sult og desperasjon i langt større grad driver soldater i den kongolesiske hæren, Forces Armées de la République Démocratique du Congo (FARDC) til å begå overgrep, enn Garde Républicaine og de andre sikkerhetsstyrkene.

Ralf H.W. Gruenert, Représentant Adjoint (Protection), United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), forklarte at DRC er på størrelse med Europa, og i lys av den meget dårlige infrastrukturen er myndighetenes mulighet til å utøve kontroll over hele landet relativt begrenset. Gruenert tilføyde at tilstedeværelsen av vestlige ambassader og FN-organisasjoner bidrar til å begrense omfanget av menneskerettighetsbrudd i Kinshasa, og pekte dessuten på at MONUCs tilstedeværelse i DRC og i Kinshasa har stor betydning for sikkerhetssituasjonen og menneskerettighetsforholdene generelt.

MONUC understreket videre at det er straffefrihet for myndighetspersoner som begår menneskerettighetsbrudd. Dessuten har MONUC med bekymring observert at flere sivile er stilt for

¹⁴ Amnesty International, *Democratic Republic of Congo, Disarmament, Demobilization and Reintegration (DDR) and the reform of the Army*, Amnesty International January 2007, AI Index: AFR 62/001/2007, s. 56-60.

militærdomstoler i stedet for sivile domstoler. Militærdomstolene preges i lang større grad enn det sivile rettsapparatet av summariske rettsaker og meget svak rettssikkerhet.

4. Forhold for medlemmer af den politiske opposition

En vestlig ambassade (A) oplyste, at situationen i Kinshasa før indsættelsen af præsident Kabila i december 2006 var spændt, men dette har ændret sig i positiv retning og atmosfæren er nu mere afslappet. Demobiliserede soldater har imidlertid været ansvarlige for enkelte hændelser udenfor Kinshasa, men der har ikke været sammenstød eller andre sikkerhedsmæssige problemer i Kinshasa siden den 11. november 2006, da flere hundrede hjemløse børn og unge, kaldet *shégués*, blev arresteret af sikkerhedsstyrkerne efter sammenstød mellem MLC-tilhængere og Garde Républicaine. Ambassaden fandt i øvrigt, at den generelle situation i Kinshasa ikke er blevet væsentligt ændret i den senere tid. Befolkningen og medlemmer af pressen herunder TV bliver nu som tidligere udsat for chikane, røveri og trusler fra politiet. Imidlertid har politiet og militæret efter ambassadens vurdering, været forholdsvis tilbageholdende i deres aktioner mod de demonstrationer, der har været afholdt i Kinshasa.

Gruenert bekræftede, at situationen generelt er rolig i Kinshasa, og der er heller ikke rapporter om, at støtter af Bemba eller MLC-tilhængere bliver udsat for overgreb af myndighederne. Gruenert havde således ingen oplysninger om, at der forekommer målrettet chikane eller andre former for politisk motiverede overgreb mod tilhængere af Bemba eller MLC-tilhængere. Der er ikke tale om en situation, hvor der generelt forekommer forfølgelse af den politiske opposition. Gruenert tilføjede, at hverken Kinshasa's aviser eller UNHCR's eget personale har rapporteret om, at dette skulle være tilfældet.

Gruenert understregede imidlertid, at det er risikabelt at forudsige, hvorledes menneskerettighedssituationen vil udvikle sig i den kommende tid. Den afgørende test bliver, om den kommende regering i løbet af det næste halve år vil være i stand til at levere de sociale og økonomiske forbedringer, som befolkningen venter og håber på. Gruenert tilføjede, at eventuelle spændinger i befolkningen ikke er etnisk betinget, men opstår af økonomisk armod og fraværet af civile og sociale rettigheder.

Såvel VSV som Ngonde Funsu oplyste, at befolkningen i Kinshasa er meget tilbageholden med eller ligefrem frygter at diskutere politiske spørgsmål åbent. VSV forklarede videre, at befolkningen i området omkring Garde Républicaine's hovedkvarter i Kinshasa er udsat for chikane og intimidering af denne garde. Dette skyldes, at befolkningen i området har givet udtryk for, at den ikke støtter præsident Kabila. VSV tilføjede, at der i dette område er udgangsforbud efter kl. 20.00.

En vestlig ambassade (A) afviste imidlertid, at der er en generel frygt for at diskutere politik i fuld offentlighed. Ambassaden forklarede, at visse menneskerettigheds-NGO'er muligvis kan have en vis interesse i, at fremstille forholdene som alvorligere, end de reelt er. Befolkningen synes at have accepteret præsident Kabila's valgsejr, og der kan også spores en vis optimisme.

Vedrørende oplysninger om særlig frygt blandt befolkningen i den bydel i Kinshasa hvor Garde Républicaine har sit hovedkvarter forklarede en vestlig ambassade (A), at alle generelt frygter Garde Républicaine. Derfor kan der også være en vis frygt blandt befolkningen i denne bydel, men ambassaden havde ingen oplysninger om, at problemet skule være mere alvorligt i dette område, end det er tilfældet andre steder i Kinshasa.

Også Gruenert afviste VSV's og Ngonde Funsu's påstande om, at der hersker en generel frygt blandt befolkningen i Kinshasa. Det blev tilføjet, at aviserne i Kinshasa er forholdsvis åbne i deres

rapporteringer, og myndighederne har stadig mindre grund til at skulle føle sig foranlediget til at forgribe sig på oppositionelle. Der hersker ikke en "frygtens kultur" i Kinshasa, men man kan sige, at der hersker en "overlevelseskultur".

Gruenert tilføjede, at organisationen er forsigtig optimistisk vedrørende den politiske proces i DRC. Der har nu været afholdt demokratiske valg, og der findes en regering, der støttes af en lang række lande. Risikoen for, at noget kan gå galt, er fortsat til stede, men der er alligevel grundlag for at være optimistisk.

Gruenert oplyste, at der er mange personer i Kinshasa, der støtter den politiske opposition til præsident Kabila, og disse er generelt ikke udsat for overgreb fra myndighedernes side. De, som eventuelt kan være i risiko for overgreb i Kinshasa, er højtprofilerede medlemmer af oppositionen, personer, der er involveret i mineindustrien i Katanga, eller personer, der mistænkes for at støtte Laurent Nkunda, der tidligere var officer i Rassemblement Congolais pour la Démocratie–Goma (RCD-Goma), og som er efterlyst af myndighederne for at være ansvarlig for krigsforbrydelser.¹⁵ De sidstnævnte to forhold vil dog næppe være relevante i forhold til Kinshasa.

Generelt afviste en vestlig ambassade (A), at der forekommer systematisk forfølgelse af medlemmer af oppositionen i DRC. Ambassaden fandt det meget vanskeligt at tro, at der eventuelt findes en overordnet, national plan for at underkue oppositionen. Det forholder sig snarere sådan, at landets sikkerhedsstyrker og politi benytter lejligheden til at opkræve penge af personer på gaden. Der er en udbredt korruption i politiet og der er stort set straffrihed for forbrydelser begået af politiet.

En vestlig ambassade (A) bekræftede desuden oplysningerne fra VSV og Ngonde Funsu om, at profilerede, udtalte oppositionelle udsættes for målrettede reaktioner fra myndighederne i form af trusler, chikane, fysiske overgreb og eventuelt anholdelser. Samtidig pegede ambassaden dog på, at det normale i DRC er, at optage sådanne medlemmer af oppositionen i regeringskredsen.

Ambassade (A) oplyste endvidere, at journalister og menneskerettighedsaktivister, som er åbent kritiske, kan være i en særlig risiko for at blive udsat for tilsvarende overgreb. Flere radio- og fjernsynsstationer, har været udsat for angreb fra såvel soldater som andre bevæbnede personer særlig i forbindelse med valgene i 2006. Ambassaden afviste dog, at der er tale om systematiske angreb. Der er snarere tale om, at sikkerhedsstyrker og politi arbejder for at give præsident Kabila det indtryk, at disse styrker er velfungerende og arbejder effektivt.

Det blev pointeret af en vestlig ambassade (A), at aktivister, uanset eventuel partitilknytning, som opfattes som en reel trussel mod regeringen, kan risikere overgreb i form af chikane, trusler og anholdelser. Ambassaden tilføjede, at det er helt individuelle omstændigheder, der afgør, hvem der risikerer at blive forfulgt og udsat for overgreb. Dette gælder uanset om man er menneskerettighedsaktivist eller politisk aktivist på højt eller lavt niveau.

Ngonde Funsu pegede på, at der fortsat forekommer overgreb i form af tortur mod medlemmer og støtter af oppositionen, der åbent kritiserer regeringen og myndighederne. Dette gælder særligt

¹⁵ Ifølge Human Rights Watch, *D.R.Congo: Arrest Laurent Nkunda for war crimes*, February 1, 2006, s. 2, blev Nkunda udnævnt til general i den nye nationale hær i 2004. Han modsatte sig imidlertid udnævnelsen og tog ophold i Masisi-området i Nord-Kivu sammen med flere hundrede af sine soldater. Nkunda og hans styrker har været ansvarlige for en række krigsforbrydelser og overgreb.

medlemmer af og sympatisører af MLC og til en vis grad også medlemmer af UDPS. Således kunne Ngonde Funsu fremvise et foto af et offer for fysiske overgreb begået i detentionen. Ngonde Funsu betegnede overgrebene som tortur. Den pågældende person havde åbent kritiseret valgprocessen og påpeget fejl begået af valgkommissionen og blev derfor anholdt på åben gade. I detentionen var den anholdte blevet slået med et bælte og våben samt brændt med cigaretter på kroppen. Dette overgreb fandt sted i november 2006 straks efter offentliggørelsen af valgresultatet. ASADHO har rapporteret om lignende tilfælde i to øvrige sager. Ngonde Funsu tilføjede, at der er dokumenteret yderligere tilfælde af tortur rundt omkring i landet i forbindelse med anholdelserne af cirka 100 personer, der endnu i dag er fængslet på grund af oppositionsaktiviteter, eller fordi de stammer fra Equateur-provinsen, som er Bemba's hjemprovins. Ifølge Ngonde Funsu er ingen blevet anklaget eller straffet for disse overgreb, men ASADHO forsøger at yde støtte til ofrene.

4.1 Union pour la Démocratie et le Progrès Social (UDPS)

Serge Mayamba, Avocat, Secrétaire National, Adjoint Chargé de Mouvement des Jeunes (JUDPS), Union pour la Démocratie et le Progrès Social (UDPS), Kinshasa, oplyste, at medlemmer af UDPS rutinemæssigt kidnappes, udsættes for vilkårlige fængslinger, massearrestationer, drab og vanskelige fængslingsforhold. Mayamba forklarede videre, at dette også var baggrunden for, at mødet med delegationen måtte holdes i ASADHO's hovedkontor i Kinshasa. Mayamba understregede, at han frygtede for sin sikkerhed og følte sig mere tryk ved at afholde mødet med delegationen hos ASADHO.

En vestlig ambassade (A) vurderede derimod, at medlemmer af UDPS ikke er i myndighedernes søgelys. Ambassaden forklarede, at de interne modsætninger i UDPS har fået mange UDPS-medlemmer til at støtte andre partier. Desuden har UDPS' boykot af valgregistreringsprocessen marginaliseret partiet i congolesisk politik og undermineret partiets påvirkningsmuligheder. Derfor anser hverken regeringen eller myndighederne UDPS som nogen reel trussel, og de interesserer sig derfor også kun i ringe grad for partiet.

Gruenert bekræftede, at der ikke er sikkerhedsproblemer for medlemmer eller tilhængere af UDPS i Kinshasa. Det vil heller ikke være et problem for UDPS-medlemmer eller -tilhængere at returnere til Kinshasa efter at have opholdt sig i Europa i en årrække.

VSV oplyste imidlertid, at organisationen har rapporteret om, at militante UDPS-medlemmer er blevet anholdt af myndighederne. Dette har især fundet sted i forbindelse med demonstrationer, som UDPS arrangerede før valgene i 2006. De sidste omfattende anholdelser fandt sted i juni-juli 2006, og disse inkluderede flere højtplacerede UDPS-medlemmer. VSV havde ingen oplysninger om, at der endnu i dag er medlemmer af UDPS, der fortsat er fængslet. Imidlertid er VSV blevet underrettet om, at tre eller fire UDPS-medlemmer blev anholdt i midten af januar 2007. VSV forklarede, at organisationen endnu ikke har modtaget mere detaljerede oplysninger om baggrunden for disse anholdelser.

Ngonde Funsu bekræftede, at medlemmer af UDPS udsættes for intimidering, ligesom medlemmer af andre oppositionspartier gør det. Imidlertid er det især medlemmer og støtter af MLC der er i myndighedernes søgelys. Der er dog en del UDPS-aktivister, der også støtter MLC. UDPS er dog ikke et parti i splittelse, men idet partiet ikke stillede op til valget, har en del UDPS-aktivister valgt at stille sig bag MLC.

Ngonde Funsu tilføjede, at 15 UDPS-aktivister blev anholdt i Kasai-provinsen i juli 2006. De anholdte blev alle overført til et fængsel i Kinshasa. Ngonde Funsu forklarede, at aktivister i UDPS udfører deres aktiviteter på vegne af parties ledelse, som instruerer aktivisterne i deres opgaver. Almindelige medlemmer og sympatisører af UDPS bliver ikke tilbageholdt af myndighederne, det er alene de, som profilerer sig selv i form af offentlige politiske aktioner. Situationen for oppositionelle er i dag vanskelig, og selv fremtrædende oppositionelle, der står frem på TV eller i pressen, risikerer anholdelse. Myndighederne fokuserer på enhver, der vurderes at kunne true deres autoritet, og dette gælder især ledere af oppositionspartier og disses aktivister på græsrodsniveau. Ngonde Funsu gentog, at almindelige oppositionelle, der ikke udfører deres aktiviteter i offentlighed ikke er i risiko for at komme i myndighedernes søgelys.

Mayamba oplyste at UDPS formidler sit politiske budskab på græsrodsniveau i Kinshasa på faste mødesteder ved vejkryds, hvor avissælgerne har sine udsalgssteder. Disse arrangementer blev betegnet som "gadeparlamenter".

Gadeparlamenterne blev etableret af UDPS i begyndelsen af 1990'erne, da tidligere præsident Mobuto åbnede op for demokratisering og indførte flerpartisystem. Mayamba forklarede desuden, at det udelukkende er UDPS som organiserer og anvender denne form for uformelle mødesteder for udveksling af politiske synspunkter. Mayamba understregede, at UDPS endnu i dag arrangerer gadeparlamenter.

MONUC kunne imidlertid ikke bekræfte, at UDPS fortsat afholder gadeparlamenter og forklarede, at UDPS ikke længere har ressourcerne til disse aktiviteter.

Mayamba forklarede videre, at politiet foretager massearrestationer af UDPS-medlemmer og tilhængere som samles på disse mødesteder. Mayamba tilføjede imidlertid, at også almindelige folk arresteres på disse mødesteder. Men det er udelukkende UDPS-aktivister, som tør diskutere politik åbent og kritisere myndighederne. De, som bliver arresteret, bliver slået og mishandlet før de løslades efter nogle dage, eventuelt uger eller måneder.

Mayamba kunne bekræfte VSV's og Ngonde Funsu's oplysninger om, at det UDPS-medlem, som blev anholdt den 19. juli 2006, fortsat er fængslet i Makala-fængslet, Centre Pénitentiaire et de Rééducation de Kinshasa (CPRK) i Kinshasa. Denne person blev efter anholdelsen fremstillet for en domstol i bydelen Gombe i Kinshasa og sigtet for at opfordre til oprør. Mayamba oplyste videre, at enkelte af UDPS's medlemmer forsvandt efter anholdelserne i forbindelse med demonstrationerne i Kinshasa i juli 2006, og partiet har ikke kendskab til, hvor de anholdte befinder sig. Mayamba redegjorde desuden for, at et medlem af UDPS blev alvorlig skadet og senere måtte have en hånd amputere, da politiet brugte granater mod en gruppe demonstranter i Kinshasa den 11. juli 2006. Endelig kunne Mayamba oplyse, at et medlem af UDPS, som blev anholdt i 2005, sad fængslet frem til november eller december 2006.

Mayamba bekræftede oplysningerne om de 15 UDPS-medlemmer, som efter anholdelsen i Mbuji-Mayi i Kasai-provinsen i sommeren 2006 blev overført til Kinshasa. Mayamba redegjorde desuden for anholdelsen af enkelte UDPS-medlemmer den 12. juli 2006 ved Grand Hotel i Kinshasa. Et antal UDPS-medlemmer blev tillige anholdt den 8. juli 2006 i nærheden af boligen til Tshisekedi wa Mulumba, der er præsident for UDPS.

Mayamba oplyste videre, at UDPS kontakter menneskerettighedsorganisationerne ASADHO, VSV og Observatoire Congolais des Droits de l'Homme (OCDH), når partiets medlemmer udsættes for

overgreb og anholdelser, og bekræftede oplysningerne om, at ASADHO's advokater kan bistå disse. UDPS har ikke selv mulighed for at undersøge, hvad der skete med de, som forsvandt efter demonstrationerne i sommeren 2006.

Mayamba pegede desuden på, at UDPS-medlemmer risikerer at blive kidnappet på deres vej til radio eller fjernsynsstationer, når de skal deltage i udsendelser, og de er derfor afhængige af at have beskyttelse.

Endelig kunne Mayamba bekræfte oplysningerne fra VSV om, at tre eller fire UDPS-medlemmer var blevet anholdt den 9. januar 2007 samt anholdelsen af yderligere et UDPS-medlem i midten af januar 2007. MONUC oplyste imidlertid, at spørgsmålet om arrestationer af UDPS-medlemmer i januar ikke umiddelbart kunne bekræftes, men MONUC lovede at undersøge sagen for delegationen. Delegationen har endnu ikke modtaget nogen oplysninger fra MONUC.

4.2 Mouvement pour la Libération du Congo (MLC)

Gruenert oplyste, at cirka 60 % af de stemmeberettigede i Kinshasa stemte på Bemba ved præsidentvalget, og derfor fandt Gruenert det ulogisk, at myndighederne skulle forgrube sig på medlemmer og sympatisører af oppositionen, idet der jo er tale om millioner af mennesker alene i Kinshasa. Gruenert afviste således, at personer vil have problemer med myndighederne, alene fordi disse åbent udtrykker deres støtte til Bemba eller MLC ved for eksempel at bære en T-shirt, der på en eller anden måde illustrerer en sådan støtte.

Imidlertid oplyste MONUC, at selv almindelige Bemba- og MLC-sympatisører kan være udsat for chikane. Det forhold, at man bærer en T-shirt eller offentligt giver udtryk for sin støtte til Bemba eller MLC, kan således være tilstrækkeligt til, at man bliver udsat for chikane. MONUC ville dog ikke betegne disse overgreb som systematiske. Det er derimod heller ikke tilfældigt, at det i høj grad er medlemmer og sympatisører af MLC, der udsættes for chikane.

VSV bekræftede, at flertallet af indbyggerne i Kinshasa støtter Bemba og MLC. Samlet set er omkring 100 personer i DRC med tilknytning til Bemba og dennes parti MLC fængslet i dag. Dette tal inkluderer nogle af Bemba's slægtninge, en advokat samt flere højtstående militærpersoner. Bemba's personlige læge forvandt ifølge VSV i august 2006 og er ikke set siden, og der er fortsat højtstående militærpersoner, for eksempel generaler, der er i familie med Bemba, der sidder fængslet i Kinshasa.

VSV forklarede videre, at enhver der åbent viser sin støtte til Bemba og MLC for eksempel ved at bære en T-shirt, der viser denne støtte, er i risiko for overgreb, men ikke nødvendigvis anholdelser. Derimod vil almindelige personer, der ikke åbent viser deres støtte, næppe være i risiko for at komme i myndighedernes søgelys. Der er heller ingen problemer for de, som blot stemte på Bemba ved det netop overståede valg.

Endelig oplyste VSV, at anklager om støtte til Bemba kan bruges af personer med tilknytning til magteliten i personlige opgør. Ifølge VSV er der enkelte, højtrangerende personer, der er blevet anholdt på denne baggrund.

Ngonde Funsu bekræftede VSV's oplysninger om, at der i hele DRC er cirka 100 personer, der er tilbageholdt på grund af deres støtte til Bemba. Dette tal inkluderer Bemba's advokat og personlige læge, som nu er forsvundet.

En vestlig ambassade (A), forklarede, at det kun er ganske få MLC-aktivister, der er i risiko for så alvorlige reaktioner, at de eventuelt kan have behov for beskyttelse i udlandet. Ambassaden var i øvrigt usikker på, hvor mange MLC-aktivister, som samlet set er fængslet i DRC, men ambassaden kunne hverken udelukke eller bekræfte, at det drejer sig om op mod 100 personer, sådan som VSV og ASADHO havde oplyst.

Ngonde Funsu forklarede, at såvel soldater i hæren som civile tilbageholdes af sikkerhedspolitiet, ligesom der er sympatisører af MLC, der bliver tilbageholdt. Langt flertallet af de, som tilbageholdes af sikkerhedstjenesten, stammer fra Equateur-provinsen, der som nævnt er Bemba's hjemprovins og MLC's højborg. Således blev i alt 15 personer fra Equateur-provinsen anholdt i Kinshasa i perioden mellem den 12. og 25. november 2006. De anholdte blev indsat i sikkerhedstjenestens fængsel, men ASADHO fik de anholdte overført til Makala-fængslet (CPRK), hvor forholdene er langt bedre end i sikkerhedstjenestens fængsel.

Ngonde Funsu forklarede, at myndighederne er særligt mistroiske over for fremtrædende civile og højtrangerende militærpersoner fra Bemba's tidligere oprørshær, men de anholdte er tilbageholdt på grund af mistanke om oppositionsvirksomhed. De 15 personer blev anholdt på gaden, på deres arbejdsplads eller i deres hjem. Anholdelserne blev foretaget både før, under og efter de uroligheder ved højesteret i Kinshasa, der fandt sted den 21. november 2006.

Delegationen afholdt møde med ledelsen af MLC i Kinshasa, det vil sige Cabinet de MLC. Repræsentanterne for MLC forklarede, at når det gælder forholdene for såvel MLC-medlemmer som MLC-tilhængere i Kinshasa, må man se forholdene for MLC i sammenhæng med tre centrale begivenheder, der fandt sted under valgkampen i 2006. Den første er anholdelsen af ærkebiskop Fernando Kuthino, som blev anklaget for ulovlig våbenbesiddelse i foråret 2006 (se nedenfor vedrørende Savouirs le Congo og Armée de Victoire). MLC-repræsentanterne forklarede, at den reelle årsag til anholdelsen af Kuthino og den senere domfældelse er den indflydelse og påvirkningskraft, som Kuthino kunne have på vælgerne. Anholdelsen i november 2006 af Bembas advokat Marie Therese N'Landu og tiltalen mod hende er ifølge MLC-repræsentanterne yderligere et bevis på, hvordan Bemba's politiske modstandere bruger falske anklager for at fjerne oppositionen. Det tredje forhold er masseanholdelserne i november 2006 af flere hundrede såkaldte *shégués*, som er gadebarn og unge i Kinshasa som bar T-shirts med billede af Bemba.

MLC-repræsentanterne forklarede videre, at Bemba-tilhængere fortsat udsættes for chikane, overfald og fængslinger. MLC tilføjede, at mere end 100 personer fortsat er fængslet i Kinshasa af denne grund. Desuden er mange forsvundet, og præsident Kabila's Garde Républicaine dræber dagligt personer.

MLC-repræsentanterne fremhævede, at hensigten med Garde Républicaine's voldelige aktioner er at svække Bemba og hans vagtstyrker. Repræsentanterne henviste i den forbindelse til, at soldater fra regeringshæren FARDC er udstationeret ved alle vigtige bygninger og på centrale steder i Kinshasa. Hensigten med dette er udelukkende at provokere MLC's tilhængere. Repræsentanterne for MLC forklarede, at de udstationerede soldater vil hævde, at de angribes af Bemba-tilhængere alene for at kunne pågribe de, som støtter Bemba.

MLC-repræsentanterne gav udtryk for, at de til trods for deres profilerede positioner i partiet frygter at blive udsat for overgreb, og de hævdede, at overgrebene mod dem er målrettede og vedholdende. De, som udfører angrebene på MLC's medlemmer og tilhængere, er sikkerhedstjenesten, Garde

Républicaine og Indenrigsministeriet. De militære domstole bidrager til overgrebene ved at se igennem fingrene med de forskellige sikkerhedstjenesters handlinger. Selv civile stilles for militærdomstole, hvilket kan lade sig gøre fordi de anklages for våbenbesiddelse. Imidlertid er våbnene blevet plantet af sikkerhedsagenter for at skabe grundlag for at kunne fremsætte anklager om våbenbesiddelse.

MLC-repræsentanterne forklarede, at for de centrale personer i MLC er det imidlertid ikke forbundet med problemer at vise, hvem de er, fordi de kan forsvare sig. Men situationen er anderledes for ressourcetsvage personer, der ikke kender til deres rettigheder. De risikerer at blive anholdt.

Det blev understreget af MLC-repræsentanterne, at der er en betydelig forskel på partiets elite som altid beskyttes af vagter når de bevæger sig rundt, og de almindelige medlemmer og støtter, som ikke har nogen beskyttelse. Medlemmer af andre partier i oppositionsalliancen UPN er udsat for den samme chikane og overgreb. Det blev tilføjet, at også familiemedlemmer til MLC-medlemmer udsættes for intimidering, anholdelser eller kidnapning. Tilhængere af såvel Bemba som de øvrige partier i UPN udsættes for diskriminering i hæren, politiet, i private virksomheder og i den offentlige sektor. Enhver, som synliggør sin støtte til Bemba og MLC, risikerer at miste sit job.

MLC-repræsentanterne oplyste endeligt, at partiet udsteder medlemskort, men det blev understreget, at der findes mange tilhængere og sympatisører, som ikke har medlemskort til MLC.

4.3 Screeninger af Bemba-sympatisører

VSV oplyste, at personer, der ankommer med båd til Kinshasa fra Equateur-provinsen, rutinemæssigt kontrolleres af politiet og sikkerhedstjenesten Direction Militaire des Activités Anti-Patrie (DEMIAP) ved ankomsten. Denne praksis startede allerede før valgene i 2006 og fortsætter endnu i dag. Der er tale om såvel intimidering som anholdelser af de rejsende, der blandt andet udspørges om deres støtte til Bemba og MLC. VSV tilføjede, at enhver person, der viser sin støtte til Bemba og MLC, er i risiko for overgreb fra myndighedernes side. Baggrunden for myndighedernes kontrol af de rejsende er, at myndighederne mener, at der befinder sig MLC-oprørere i Equateur-provinsen. Anholdelserne i Kinshasa fandt især sted i forbindelse med urolighederne ved DRC's højesteret i november 2006, hvor der blev sat ild til en bygning ved domstolen. Flere af de anholdte inklusive nogle kvinder er fortsat fængslet.

Gruenert ville ikke afvise, at der forekommer screening af personer, der ankommer til Kinshasa. Gruenert havde dog vanskeligt ved at tro, at der i dag forekommer intimidering af personer, der kommer til Kinshasa fra provinserne, heller ikke fra Equateur-provinsen. Det blev tilføjet, at myndighederne ikke har kapacitet til at overvåge alle disse personer. Dertil kommer, at myndighederne ikke har grund til at føle sig truet af rejsende fra Equateur-provinsen.

Ngonde Funsu bekræftede VSV's oplysninger om, at passagerer, der ankommer med båd til Kinshasa fra Equateur-provinsen, afhøres om deres forhold. Der er tale om en screening af passagerne. I dag er enhver, der ankommer fra Equateur-provinsen til Kinshasa med båd eller fly, under mistanke for oppositionsvirksomhed. Enhver ankommende passager bliver systematisk kontrolleret af myndighederne. Når screeningen er overstået, og der er givet tilladelse til indrejse i Kinshasa, vil de berørte personer risikere at være under fortsat observation af myndighederne. I modsætning til VSV havde Ngonde Funsu ingen oplysninger om, at der er nogen, som er blevet

anholdt som følge af disse sikkerhedsscreeninger og Ngonde Funsu havde heller ingen oplysninger om, at passager, der er ankommet med båden fra Equateur-provinsen er blevet anholdt.

Ngonde Funsu forklarede, at sikkerhedstjenesten betragter personer, der stammer fra Equateur-provinsen, som en potentiel sikkerhedsrisiko. De, som især er under mistanke for oppositionel aktivitet, er stort set alene personer, der tilhører ngbaka-befolkningen, der stammer fra Equateur-provinsen. Sikkerhedstjenesten arbejder i hemmelighed og anvender sine egne metoder til at overvåge og intimidere mistænkte oppositionelle. Medlemmer af ngbaka-befolkningen i Kinshasa er den eneste befolkningsgruppe, som er udsat for overgreb fra sikkerhedstjenesten. Ngonde Funsu understregede dog, at almindelige ngbaka-medlemmer ikke er udsat for overgreb, det er alene de, som åbent støtter MLC og de ngbaka-medlemmer, som er nyankomne til Kinshasa.

MONUC oplyste, at under valgkampen blev 81 personer, der kom fra Equateur-provinsen tilbageholdt og nogle tortureret, da de ankom til Kinshasa, idet de blev anset for at være Bemba-støtter. De var under mistanke for at være medlemmer af en milit. Det er MONUC's vurdering, at sådanne anholdelser fra myndighedernes side skal fungere som afskrækkelse.

En vestlig ambassade (A) fandt, at Ngonde Funsu's oplysning om den systematiske screening af personer, som ankommer med båd eller fly fra Equateur-provinsen, kan være korrekt.

Donat M'Baya Tshimanga, Président, og Tshivis Tshivuadi, Secrétaire Général, Journaliste en Danger (JED), Kinshasa, bekræftede at myndighederne i Kinshasa generelt er mistænksomme over for personer, der kommer rejsende fra Equateur-provinsen, og de kunne yderligere bekræfte, at der er forekommet chikane af disse. Dertil kommer, at der flere steder på indfaldsvejene til Kinshasa er oprettet militære kontrolposter, hvor de rejsende kontrolleres, og hvor der af og til skal betales penge til militæret.

MLC-repræsentanterne bekræftede, at der finder en screening sted af alle, som ankommer fra Equateur-provinsen, og dette gælder i særdeleshed de, som ankommer til havnen i Kinshasa. Alle over femten år kontrolleres af frygt for infiltration af soldater fra Bemba's tidligere oprørshær. Flypassagerer, som ankommer til byerne Mbandaka og Gemena i Equateur-provinsen screenes af soldater fra Garde Républicaine, som går direkte ind i flyene. MLC-repræsentanterne tilføjede, at to eller tre personer var blevet anholdt i Mbandaka i midten af januar 2007.

4.4 Medlemmer af oppositionsalliancen Union pour la Nation (UPN) og slægtninge til oppositionspolitikere

MLC oplyste, at ud over medlemmer af MLC er også medlemmer af de andre partier i oppositionsalliancen Union pour la Nation (UPN) udsat for chikane i form af trusler om anholdelse eller kidnapning. Dette gælder tillige for slægtninge til medlemmer af disse partier.

Ngonde Funsu forklarede, at MLC og en række andre oppositionspartier i september 2006 dannede oppositionsalliancen UPN. Medlemmer af partierne i denne alliance er i risiko for overgreb fra myndighedernes side. Overgrebene finder sted i form af anholdelser og intimidering, og dette sker alene på grund af mistanke om politisk oppositionsvirksomhed.

Ngonde Funsu tilføjede, at langt størstedelen af de cirka 100 personer, der i dag er tilbageholdt for politisk oppositionsvirksomhed, er medlemmer af MLC, men der er også enkelte medlemmer af de

andre oppositionspartier, der er blandt de tilbageholdte. Ngonde Funsu understregede, at der ikke er tale om masseanholdelser men alene selektive, målrettede anholdelser af bestemte personer.

Angående situationen for slægtninge til oppositionsledere oplyste Ngonde Funsu, at det med en enkelt undtagelse alene er medlemmer af Bemba's familie, som er tilbageholdt af myndighederne. Disse tilbageholdelser skal ses som myndighedernes forsøg på at intimidere oppositionen og lægge pres på denne.

4.5 Højesteretssagen

Ngonde Funsu oplyste, at i alt 10 personer var blevet anholdt i forbindelse med urolighederne foran højesteret i Kinshasa den 21. november 2006. Blandt de 10 anholdte var der nogle, som var støtter af MLC, men ingen af de anholdte blev anholdt for selve ildspåsættelsen. Endnu i dag er der ingen, der ved, hvorledes ildspåsættelsen af højesteret fandt sted, eller hvem der stod bag.

En vestlig ambassade (A) ville ikke udelukke, at MLC's angreb på højesteret i Kinshasa havde været planlagt, og en del dokumenter fra valget til Nationalforsamlingen blev også ødelagt i forbindelse med angrebet. Ambassaden kunne heller ikke udelukke, at Ngonde Funsu's oplysninger om antallet af anholdte i forbindelse med urolighederne ved højesteretten kunne være korrekt. Imidlertid var ambassaden af den opfattelse, at kun et par personer blev anholdt i denne forbindelse, og ambassaden tilføjede, at politiet ved denne lejlighed havde været forholdsvis tilbageholdne, idet der havde været et højt voldsniveau og en meget kaotisk situation.

Imidlertid oplyste MONUC den 11. december 2006, at der ikke var rapporter om, at der var blevet foretaget anholdelser i forbindelse med optøjerne den 21. november 2006 ved højesteret.¹⁶

4.6 Mouvement Populaire de la Revolution (MPR)

VSV oplyste, at medlemmer og ledere af Mouvement Populaire de la Revolution (MPR) ikke er udsat for reaktioner fra myndighedernes side. MPR er et mindre politisk parti, som fortsat er aktivt. Lederen af MPR, Catherine Nzuzi Wambombo, var minister i overgangsregeringen. Wambombo er i dag ejer af den congolesiske TV-station GlobalTV.

Ngonde Funsu bekræftede VSV's oplysninger om, at medlemmer af MPR på ingen måde er i myndighedernes søgelys. MPR er et lille parti, og det har ingen aktiv græsrodsbevægelse. Tidligere var lederen af MPR anholdt, men i de sidste to år er der ingen medlemmer eller ledere af MPR, der har været anholdt. Myndighederne anser ikke, at MPR udgør en trussel mod regeringen.

4.7 Savouns le Congo og Armée de Victoire

VSV forklarede, at hverken medlemmer af Savouns le Congo og Armée de Victoire eller familiemedlemmer af den nu fængslede leder af disse bevægelser, ærkebiskop Fernando Kuthino er udsat for reaktioner fra myndighederne i DRC. Retssagen mod Kuthino verserer fortsat, idet han har appelleret sin dom. Ngonde Funsu bekræftede VSV's oplysninger. Kuthino blev den 16. juni 2006 idømt 20 års fængsel af en militærdomstol i Kinshasa for våbenbesiddelse og mordforsøg.

¹⁶ MONUC, Monthly Human Rights Assessment: November 2006, Human Rights Division, 11 December 2006.

MONUC bekræftede, at tilhængere af Savouns le Congo og Armée de Victoire ikke har problemer som følge af Kuthino's fængsling eller som følge af deres tilknytning til bevægelserne i det hele taget.

En vestlig ambassade (A) bekræftede oplysningerne fra VSV og Ngonde Funsu om, at medlemmer af Savouns le Congo og Armée de Victoire ikke er udsat for overgreb fra myndighedernes side. Ambassaden kunne dog ikke udelukke, at der er personer med tilknytning til Savouns le Congo og Armée de Victoire, der er blevet anholdt af myndighederne i forbindelse med for eksempel politiske massedemonstrationer. Sådanne anholdelser har imidlertid intet at gøre med, om en person er medlem af eller sympatiserer med Savouns le Congo og Armée de Victoire, men alene om denne persons deltagelse i en demonstration.

5. Journalister og presseforhold

Tshimanga og Tshivuadi forklarte at organisasjonen har som hovedoppgave å forsvare rettighetene til både den kongolesiske pressen og pressen i åtte andre sentralafrikanske land. Representantene påpekte at til tross for at forholdene for pressen i DRC generelt er dårlige, så er situasjonen dog verre i Rwanda, Burundi, Tchad, Den Sentralafrikanske Republikk og Kamerun, som alle er land hvor JED opererer.¹⁷ JED har medarbeidere i alle DRC's provinser og de har også korrespondenter i alle byer hvor pressen er aktiv og hvor det er behov for JED's tilstedeværelse.

Tshimanga og Tshivuadi opplyste at 2006 var et vanskelig år for pressen i DRC. De første frie valgene i landet på over 40 år ble gjennomført, og media og journalister var utsatt for en rekke angrep. Tshimanga og Tshivuadi tilføyde at det også var media som oppildnet til konflikt, og som derved ikke respekterte de etiske retningslinjene pressen bør operere etter. Tshimanga og Tshivuadi opplyste videre at 90 % av overgrepene mot journalister i DRC er kjent for organisasjonen, og i Kinshasa er prosentandelen 98 %. Halvparten av alle overgrep mot pressen i 2006 fant sted i Kinshasa, hvor for øvrig størstedelen av DRC's journalister arbeider.

Vedrørende omfanget av krenkelser av journalister og pressen generelt, henviste Tshimanga og Tshivuadi til JED's årsrapport. Av denne fremgår det at JED i hele 2006 registrerte 125 saker vedrørende krenkelser av pressen. To journalister ble drept, en journalist var fortsatt fengslet ved årsrapportens utgivelse, 11 har vært tilbakeholdt, 16 har vært avhørt av myndighetene, 25 har vært utsatt for mishandling, 28 har vært utsatt for sjikane eller trusler, 20 har vært utsatt for administrativt, økonomisk eller juridisk press og endelig har det vært 22 tilfeller av restriksjoner på informasjonstrømmen.¹⁸

Gruenert kunne ikke peke på en bestemt gruppe i DRC som i dag er særlig utsatt for overgrep eller forfølgelse fra myndighetenes side. Journalister ble imidlertid fremhevet som en gruppe som før avslutningen av presidentvalget i slutten av november 2006 kunne risikere overgrep. I dag kan journalister ifølge Gruenert potensielt komme i en vanskelig situasjon, men Gruenert mente at pressen er forholdsvis åpen og kan skrive om korrupsjonsskandaler og kontroversielle økonomiske forhold, som for eksempel utstedelser av konsesjoner til firmaer, uten å få problemer. Gruenert mente dessuten at det ikke foreligger rapporter om at journalister er utsatt for sjikane eller andre menneskerettighetsbrudd i dag.

Gruenert redegjorde imidlertid for at ansatte ved radiostasjoner, herunder ikke minst journalister kan være utsatt for å komme i myndighetenes søkelys og dermed også risikere overgrep. Radioen er en utbredt og viktig informasjonskilde for den alminnelige kongoleser, og myndighetene frykter at radiostasjoner skal mobilisere nettopp denne delen av befolkningen.¹⁹ En slik mobilisering vil kunne utgjøre en reell trussel mot regjeringen. UNHCR har imidlertid ikke mottatt rapporter om at radiostasjoner i dag er utsatt for overgrep fra myndighetene.

¹⁷ Journaliste en Danger (JED), *La Liberté de la Presse en Afrique Centrale, Rapport 2006*, s. 138.

¹⁸ Journaliste en Danger (JED), *La Liberté de la Presse en Afrique Centrale, Rapport 2006*, s. 73.

¹⁹ Ifølge Institute for Security Studies (ISS), *The Democratic Republic of Congo on the eve of the second round of elections*, 26 October 2006, s. 7, finnes det 119 radiostasjoner, 59 TV-stasjoner og 76 aviser i DRC.

Tshimanga og Tshivuadi påpekte imidlertid at spenningene mellom myndigheter og media bare tilsynelatende er redusert etter avslutningen av valgene i slutten av 2006. Tre journalister er fortsatt fengslet i Makala-fengslet (CPRK) i Kinshasa. En av disse er ansatt i Bembas TV-kanal CanalKin, en annen er journalist i den uavhengige avisen *le Moniteur* og den siste arbeider for den privateide avisen *Mambenga*, som i sin redaksjonelle linje har støttet Bemba. *Le Moniteur* kritiserte guvernøren i Bas-Congo for sin rolle i en korrupsjonsskandale på 45 millioner kongolesiske franc. CanalKins journalist hadde kritisert organiseringen av valgene og journalisten fra *Mambenga* var til stede i Høyesterett under opptøyene i november 2006.

Tshimanga og Tshivuadi bekreftet at det er langt færre kongolesere som leser aviser enn som lytter på radio. Radiosendingene som når ut til områder hvor aviser aldri kommer, har langt større påvirkningskraft enn de skriftlige media. Tshimanga og Tshivuadi opplyste videre at både radio og TV var under sensur under valgprosessen i 2006, og seerne og lytterne opplevde for eksempel at myndighetene avbrøt kritiske sendinger. Imidlertid utøvde radio og TV-stasjoner også i høy grad selvsensur. Tshimanga og Tshivuadi understreket at fordi den skriftlige pressen ofte er langt mere kritisk enn TV og radio, er det ofte avisjournalister, som kommer i myndighetenes søkelys.

VSV opplyste at det tidligere ble rapportert om overgrep, herunder drap på journalister i Kinshasa og andre steder i DRC. En journalist og dennes ektefelle ble drept i 2005 og en annen journalist ble drept i juli 2006. Fortsatt vet ingen hvem som er ansvarlige for disse drapene. Generelt må journalister ifølge VSV fortsatt vise aktpågivenhet hvis de utfordrer eller kritiserer personer i maktposisjoner.

Ngonde Funsu påpekte at de fleste journalister i Kinshasa fortsatt er utsatt for trusler og to journalister og en kameramann ble ifølge organisasjonen anholdt så sent som i desember 2006 og utsatt for fysiske overgrep. Kameramannen er fortsatt fengslet.

Tshimanga og Tshivuadi bekreftet opplysningene fra VSV om drap på journalister og opplyste at i alt tre journalister ble drept i perioden 2005-2006. De opplyste videre at de selv hadde mottatt drapstrusler da de offentliggjorde påstander om myndighetsdelaktighet i drapet på den ene journalisten og dennes ektefelle i 2005. På grunn av disse truslene måtte organisasjonens president Tshimanga selv ta opphold en måned i Brazzaville i Republikken Kongo. Rettssaken i forbindelse med dette drapet er ennå ikke avsluttet. Tshimanga og Tshivuadi tilføyde i denne sammenhengen at organisasjonens medarbeidere jevnlig mottar trusler og derfor har JED installeret et alarmsystem i sine lokaler og man har en egen sikkerhetssvakt. I den forbindelsen ironiserte Tshimanga og Tshivuadi over at president Kabila personlig har meddelt dem at de er under Garde Républicaine's beskyttelse.

Tshimanga og Tshivuadi redegjorde for at i tillegg til de sensitive temaene som pressen ikke kunne ta opp under valgkampen, dvs; utnyttelse av naturressurser, hæren, korrupsjon og nasjonalitetsspørsmål, oppfattes også kritiske synspunkter på landets elektrisitetsforsyning, vannforsyning, offentlig kommunikasjon og lignende som kritikk av myndighetene, og selv i dag risikerer kritiske journalister å bli trakassert eller arrestert dersom de kritiserer myndighetene eller personer i maktposisjoner.

Tshimanga og Tshivuadi tilføyde at enkelte av de kongolesiske mediebedriftene kontrolleres eller likefrem eies av politiske aktører som Bemba og president Kabila, og deres journalister har derfor et visst spillerom. Journalistene i de uavhengige mediainstitusjonene er derimot mer sårbare og har et

mindre handlingsrom. De løper derfor en større risiko for arrestasjoner såfremt de rapporterer om følsomme temaer fra valgkampen.

Tshimanga og Tshivuadi opplyste at de støtter alle journalister som utsettes for reaksjoner og overgrep fra myndighetene. De sørger for å sikre advokatbistand til arresterte og de legger press på myndighetene. Organisasjonen samarbeider også med MONUC som fasiliterer relokering og midlertidig beskyttelse for blant annet journalister i fare. Enkelte journalister som frykter overgrep, reiser ifølge Tshimanga og Tshivuadi til Brazzaville i Republikken Kongo for midlertidig beskyttelse. Det er imidlertid en utvekslingsavtale mellom de to landene, men ifølge Tshimanga og Tshivuadi er ingen journalister blitt utlevert til DRC fordi journalistene holder en lav profil. Tshimanga og Tshivuadi forklarte videre at journalister som har problemer med myndighetene i Kinshasa, som regel velger å skjule seg i Kinshasa inntil krisen er over. Tshimanga og Tshivuadi tilføyde i denne sammenhengen at organisasjonen to ganger har skaffet skjulested for journalister i DRC.

På spørsmål om avisen UHURU er regimekritisk og om JED har kjennskap til arrestasjoner av medarbeidere i denne avisen, opplyste Tshimanga og Tshivuadi at UHURU overhodet ikke trykker kritiske artikler. VSV bekreftet opplysningene om at avisen er regjeringsvennlig og utelukket muligheten for at en journalist for UHURU i Kinshasa kan risikere overgrep fra myndighetenes side. VSV hadde ingen opplysninger om at journalister fra UHURU på noe tidspunkt har vært utsatt for reaksjoner fra myndighetene. VSV tilføyde at organisasjonen har gode forbindelser til journalister og støtter disse når de anmoder VSV om assistanse.

6. Forhold for menneskerettighedsaktivister

VSV forklarede, at organisationens medarbejdere blev overvåget af myndighederne i forbindelse med afholdelsen af valgene sidste år. Således var der placeret soldater på gaden udenfor VSV's hovedkontor i Kinshasa, og ved et tilfælde kom agenter for den nationale sikkerhedstjeneste ind i VSV's lokaler. Imidlertid har VSV ikke siden 2004 oplevet, at nogle af organisationens medlemmer har været tilbageholdt af myndighederne. Det blev dog tilføjet, at en sekretær for VSV i 2005 blev forsøgt kidnappet af ukendte gerningsmænd, men medarbejderen slap væk.

En vestlig ambassade (A) bekræftede, at ambassaden er bekendt med at menneskerettighedsaktivister overvåges af sikkerhedstjenesten, men tilføjede, at generelt opererer NGO'er uden problemer i DRC i dag.

Imidlertid vurderede MONUC, at medlemmer af NGO'er arbejder under meget vanskelige forhold og de risikerer at blive mål for chikane og forfølgelse. MONUC tilføjede, at enkelte NGO'er under valgkampen i 2006 involverede sig politisk i flere tilfælde, hvilket efter MONUC's vurdering var uheldigt.

VSV kunne yderligere oplyse, at forholdene for menneskerettighedsaktivister generelt er blevet forbedret siden valgene i 2006. Medarbejdere i NGO'er udsættes ikke længere for overvågning eller andre former for chikane. VSV har således oplevet en positiv udvikling, og takket være organisationens samarbejde med vestlige ambassader i Kinshasa har VSV været i stand til at lægge pres på myndighederne, som reagerer positivt på henvendelser fra VSV i enkeltsager.

Ngonde Funsu forklarede, at myndighederne lægger pres på menneskerettighedsaktivister, presse og opposition. Dette pres inkluderer anholdelser, tortur og intimidering. De fleste tilbageholdte løslades som regel efter cirka en måneds fængsel.

Ngonde Funsu tilføjede, at medarbejdere i ASADHO udsættes for intimidering endnu i dag, og dette gælder også for Ngonde Funsu selv. Intimideringen finder sted i forbindelse med ASADHO's menneskerettighedsaktiviteter.

I lighed med Ngonde Funsu fandt en vestlig ambassade (A) at sikkerhedstjenesten teknisk set er i stand til at aflytte telefonsamtaler fra menneskerettighedsaktivister og oppositionelle, men det indebærer imidlertid ikke, at sikkerhedstjenesten har en tilstrækkelig sofistikeret organisation, som systematisk kan indsamle og bruge denne information.

7. Forhold for medlemmer af banyamulenge-befolkningen i Kinshasa

En vestlig ambassade (A) understregede, at der ikke forekommer forfølgelse i Kinshasa alene på grund af personers etniske tilhørsforhold.

Ngonde Funsu tilføjede, at alle etniske befolkninger i DRC er repræsenteret i Kinshasa, men ingen af disse (med undtagelse af MLC-aktivister) bliver udsat for overgreb på grund af deres etniske oprindelse.

Ovennævnte ambassade oplyste at 40 banyamulenge opholder sig i Kinshasa i dag. Mange af disse kom til Kinshasa efter Pretoria-aftalen i 2002, og mange har enten haft ministerposter i overgangsregeringen eller været en del af det etablerede politiske miljø i Kinshasa. Antallet af banyamulenge i Kinshasa er blevet bekræftet af banyamulenge's talsmand i byen. Ambassaden havde ingen oplysninger om, at medlemmer af banyamulenge har nogen form for problemer med myndigheder eller andre i Kinshasa. Det blev imidlertid understreget, at situationen for banyamulenge-befolkningen i Kinshasa kan påvirkes af forholdene i den østlige del af landet.

VSV oplyste, at der findes flere tusinde banyamulenge i Kinshasa, og ingen af disse er udsat for nogen form for reaktioner fra myndighedernes side.

Ngonde Funsu bekræftede VSV's oplysninger og tilføjede, at der fortsat er et stort antal banyamulenge i Kinshasa. Mange unge banyamulenge går i skole og lever i det hele taget som alle andre i byen.

Gruenert afviste imidlertid, at der befinder sig op mod flere tusinde banyamulenge i Kinshasa. Gruenert er en bekendt af banyamulenge-lederen i Kinshasa, og vurderede, at der i dag opholder sig mellem 40 og 50 banyamulenge i Kinshasa.

VSV bekræftede, at medlemmer af banyamulenge-befolkningen i Kinshasa i dag har magt og indflydelse i DRC. Der er flere banyamulenge, som er ansat i hæren, politiet og i regeringsadministrationen. VSV tilføjede, at chefen for hæren i Bandundu er banyamulenge og medlem af præsident Kabila's parti PPRD.

Gruenert afviste på det bestemteste, at banyamulenge er i risiko for overgreb fra myndighedernes side i Kinshasa.

Gruenert var imidlertid vidende om få tilfælde af chikane af banyamulenge under valghandlingerne sidste år, men siden har der været sikkert at opholde sig i Kinshasa for banyamulenge. Gruenert tilføjede, at det ikke er myndighederne, der har stået bag chikanen. Ikke desto mindre er det UNHCR's officielle synspunkt, at banyamulenge endnu ikke bør returneres til Kinshasa fra udlandet. For det første er det endnu for tidligt at sige noget endegyldigt om sikkerhedssituationen for banyamulenge i Kinshasa, og for det andet er det UNHCR's vurdering, at begivenheder i det østlige DRC kan have en negativ indflydelse på sikkerhedssituation for banyamulenge i Kinshasa.

Endeligt oplyste en vestlig ambassade (A), at rwandiske statsborgere som ankommer til Kinshasa's lufthavn vil anses som mistænkelige, og der kan forekomme en vis diskriminering af rwandere ved, at de for eksempel må betale mere end andre i bestikelser. Mistænkeliggørelsen af både rwandere og swahilitalende, som myndighederne antager stammer fra det østlige DRC, hænger nøje sammen

med situationen i denne del af landet, og det noget anspændte forhold, som DRC's regering har til nabolandet Rwanda.

MONUC bekræftede, at tutsi-lignende personer herunder banyamulenge kunne risikere at blive udsat for overgreb i Kinshasa, men det er ikke systematisk og ikke organiseret fra myndighedernes side.

MONUC bekræftede, at begivenheder i øst har indflydelse på, hvordan sikkerhedssituationen er i Kinshasa for etniske grupper fra det østlige DRC. I forlængelse heraf forklarede Gruenert, at situationen i det østlige DRC er under en vis stabilisering, men der er fortsat megen usikkerhed om, hvorledes situationen vil udvikle sig i hele dette område.

8. Retssikkerhed, korruption og retshjælp

8.1 Retssikkerhed og korruption

MONUC forklarede, at retssikkerheden i DRC er særdeles begrænset. Korruption er en kultur og kan ikke nødvendigvis afhjælpes ved at give dommerne højere lønninger. Korruption er institutionaliseret og en højere løn til dommerne vil ikke afhjælpe problemet, idet dommerne allerede er nogle af de højest lønnede personer i administrationen.

VSV forklarede, at korruption i DRC er et fundamentalt problem. Dette gælder såvel indenfor som udenfor for retssystemet. Hele retssystemet er således gennemsyret af korruption. I modsætning til MONUC pegede VSV på, at de lave lønninger til dommere og andre ansatte i retssystemet er en central årsag til korruptionen. En dommer ved højesteret får en grundløn på cirka 200-300 US\$ per måned. Dermed bliver dommerne forholdsvis lette at bestikke. Dertil kommer, at domstolene ikke er uafhængige i DRC. Regeringen udøver et vist pres på domstolene, og der er dommere, som ikke frit kan afsige en retfærdig dom. Dette er et alvorligt, strukturelt problem, som det er vanskeligt at gøre noget ved. Det er kun enkelte dommere, der kan sige sig fri for at være korrupte.

Jean Charles Para, Chef de Mission, Avocat sans Frontières (ASF) forklarede at risikoen for en uretfærdig rettergang eksisterer for enhver anklaget i DRC. Para tilføjede, at denne risiko er særlig stor for politiske fanger. Retssystemet er ikke uafhængigt, og Para oplyste, at han ikke kender en eneste dommer ved hverken de civile eller de militære domstole, som ikke er underlagt et pres fra højtstående myndigheder. Der er således ingen gennemskuelighed i retssager, idet påvirkningen fra myndigheder i sagens natur ikke er synlig.

Enhver rettergang kan potentielt behandles uretfærdigt på grund af korruption. Det er desuden Para's vurdering, at personer, der er fængslet af politiske grunde, kan bestikke sig ud af fængslet, men dette gælder imidlertid ikke altid for højtprofilerede personer. Para tilføjede, at der tillige er eksempler på, at personer er blevet anholdt på falsk grundlag på baggrund af bestikkelse.

Ud over korruptionen i retssystemet er vilkårlighed et helt almindeligt forekommende fænomen. Vilkaarlighed gælder for enhver uanset vedkommendes politiske eller sociale position.

Para tilføjede, at en persons etniske tilhørsforhold normalt ikke har betydning i forbindelse med spørgsmålet om retssikkerhed.

Endelig pegede Para på, at dødsstraf i forhold til mindreårige er et alvorligt problem i DRC. Ifølge loven kan mindreårige ikke idømmes dødsstraf, men imidlertid forekommer dette. ASF har oplysninger om, at op mod 20 mindreårige er blevet dødsdømt og nu afventer at dommen fuldbyrdes.

8.2 Juridisk rådgivning og retshjælp af Avocats sans Frontières (ASF)

Para oplyste, at ASF har haft et permanent kontor i DRC siden 2002. ASF's aktiviteter er rettet mod at forbedre den juridiske sektor i DRC. For eksempel gennemfører ASF efteruddannelse af dommere, og der er nu iværksat et program, hvor samtlige dommere i de seks østlige og nordlige provinser i DRC undervises på et højt fagligt niveau. I alt 700 dommere deltager i dette undervisningsforløb.

Derudover har ASF etableret et antal retshjælpskontorer rundt omkring i landet, hvoraf nogle er mobile. I disse retshjælpskontorer kan klienter få gratis rådgivning af en advokat. Disse findes i mange af de større byer, såsom Kinshasa, Kindu, Bukavu og Mbandaka. Para havde vanskeligt ved at vurdere, hvor udbredt kendskabet til ASF's juridiske rådgivning i Kinshasa er. Men siden organisationens aktiviteter begyndte i 2002 har ASF rådgivet og assisteret flere hundrede personer, især i sager vedrørende politivold, ejendomsret og nabo tvister.

Para forklarede videre, at der er mange steder i DRC, hvor der i flere år ikke har været fungerende domstole. ASF har derfor etableret mobile domstole, hvor alle elementer i en domstol transporteres til et givet område. De mobile domstole befinder sig gerne i et område i to til tre måneder. Para forklarede videre, at det er praksis, at domstolen vender tilbage efter en periode på et par måneder for at sikre sig, at dommene er efterlevet. Para understregede, at dette system fungerer efter hensigten og tusinder af mennesker møder gerne op til disse begivenheder.

9. Fængselsforhold og risiko for fysiske overgreb

MONUC oplyste, at organisationen har adgang til alle fængsler i DRC, herunder også til uofficielle steder for varetægtsfængslinger. Det er dog sket, at MONUC er blevet nægtet adgang til at besøge Makala-fængslet (CPRK), der er et sikkerhedsfængsel.

MONUC forklarede, at fængselsforholdene er dårlige, og i den forbindelse pegede MONUC på, at alene gennem de sidste seks måneder er 429 fanger flygtet fra fængsler i Kinshasa. Det er endog lykkedes indsatte i Makala-fængslet (CPRK) at flygte. Til forskel fra mange andre internationale observatører anser MONUC ikke Makala-fængslet (CPRK) for at være et sikkerhedsfængsel. MONUC tilføjede, at det i princippet altid er muligt for en indsat at bestikke sig ud af et fængsel.

En vestlig ambassade (A) forklarede at fængselsforholdene i DRC er meget dårlige. Ambassaden henviste til MONUC, der gennem sine undersøgelser af landets fængsler har fundet at 80 % af de indsatte ikke har været fremstillet for en domstol. De indsatte får ikke tilstrækkelig med mad og mange lider af underernæring. Kvinder, mindreårige og mænd deler ofte samme celler og opholdsområder, uanset hvad de måtte være under anklage for. Der er tale om meget alvorlige forhold i fængslerne, og ambassaden sammenlignede forholdene i visse fængsler med forholdene i en koncentrationslejr. Fængselsforholdene kan være livstruende, og der forekommer fysiske overgreb. Ambassaden tilføjede, at fængselsvæsenet i DRC ikke fungerer.

Både MONUC og ICRC oplyste, at de har adgang til Makala-fængslet (CPRK), men MONUC er ved enkelte lejligheder blevet nægtet adgang. ICRC har adgang til alle landets fængsler og militærlejre, og ICRC har aldrig klaget over, at organisationen er blevet afvist i forbindelse med fængselsbesøg. Ambassaden bekræftede oplysningerne om, at både VSV og ASADHO har mulighed for at yde juridisk bistand til indsatte i fængslerne. En vestlig ambassade (A) tilføjede, at forholdene i Makala-fængslet (CPRK) ikke er så dårlige, som i DRC's øvrige fængsler.

Para oplyste, at ASF yder juridisk rådgivning til de indsatte i DRC's fængsler. Para kunne ikke udelukke, at der kan være indsatte, som er blevet nægtet adgang til ASF i fængsler, men han havde intet grundlag for at tro, at det forholder sig sådan. Para forklarede, at ASF endnu ikke har været i en situation, hvor de har været nødt til at afvise at give en indsat assistance.

Para forklarede, at behandlingen af indsatte i congolesiske fængsler generelt er meget dårlig, og dette forhold gælder for alle indsatte. MONUC oplyste således, at der er tydelige tegn på, at indsatte er blevet udsat for tortur i DRC's fængsler, og Para bekræftede dette.

10. Risiko for dobbeltstraf

Médard Palankoy Lakwas, Avocat og Jean-Pierre Ilaka Kampusu, Avocat, Professeur Assistant, Faculté de Droit, Université de Kinshasa, oplyste, at der ikke er hjemmel i congolesisk lovgivning til at idømme personer, der har udstået deres straf i udlandet, en yderligere straf for den samme forbrydelse, såfremt vedkommende returnerer til DRC.

11. Risiko for refoulement

Gruenert oplyste, at risiko for refoulement i DRC er minimal. Imidlertid var UNHCR sidste år involveret i en sag vedrørende refoulement af en angolansk flygtning med nære bånd til UNITA. Vedkommende havde offentligt kritiseret præsident Kabila. Gruenert forklarede, at denne person i ekstrem grad og skriftligt havde kritiseret regeringen i DRC og i særdeleshed præsident Kabila. Myndighederne anmodede derfor UNHCR om, at udvise personen fra DRC. Dette er den eneste episode i de seneste år, som UNHCR har oplysninger om, og DRC's regering og myndigheder nærer ingen modvilje mod flygtninge i landet. Der befinder sig cirka 156.000 flygtninge fra blandt andet Angola, Rwanda og Sudan i DRC.²⁰

²⁰ UNHCR Global Appeal 2007, s.100.

12. Internt flugtalternativ (IFA) til Kinshasa

Gruenert forklarede, at udefra kommende congolesere, der er i besiddelse af tilstrækkelige økonomiske midler og eventuelt også en faglig uddannelse, vil kunne bosætte sig relativt problemfrit i Kinshasa. Der findes mange forskellige erhvervsaktiviteter i Kinshasa og en meget stor del af befolkningen er engageret i småhandel. En udefra kommende person vil måske ikke kunne få sig et decideret job, men det er muligt at klare dagen og vejen uden de helt store problemer. Der er mellem fem og seks millioner mennesker i Kinshasa, der ikke har en fast indtægtskilde, og de klarer sig trods dette på en eller anden måde. Gruenert's synspunkter blev bekræftet af en vestlig ambassade (C). En vestlig ambassade (A) tilføjede, at Kinshasa er som en magnet for enhver i DRC, og de, som har råd og kapacitet, vil forsøge at tage sig til hovedstaden, blandt andet for at sikre sig, at deres børn får mulighed for at få en god uddannelse.

Gruenert påpegede, at det generelt ikke er et særligt problem for en person, at vedkommende er nyankommen til Kinshasa. Mange nyankomne vil under alle omstændigheder have en eller form for slægtninge i byen, og en persons etniske tilhørsforhold er heller ikke et problem i Kinshasa, hvor alle etniske befolkninger lever blandet og altså ikke i ghettoer. Dette gælder såvel for bolig- som erhvervsområder. Det er alene banyamulenge, der lever for sig selv i Kinshasa. Det blev understreget, at etnicitet overhovedet ikke er et emne blandt indbyggerne i Kinshasa.

MONUC oplyste, at såfremt en person vender tilbage til Congo med penge på lommen, kan vedkommende blive udsat for afpresning og chikane ved ankomsten til N'djili lufthavnen i Kinshasa. Omvendt kan man, hvis man slipper ind i Kinshasa med penge på lommen, have lettere ved at bestikke sig ud af en knibe, og lettere finde sig en bolig.

12.1 Medlemmer af etniske befolkninger fra det østlige DRC

Gruenert forklarede, at personer fra det østlige DRC, der tidligere har forladt hjemlandet for at søge asyl i udlandet næppe vil få problemer med myndighederne, såfremt de selv vender tilbage til eller returneres til DRC via Kinshasa. Oplysninger om, hvad personer fra det østlige DRC måtte have foretaget sig eller været ofre for to-tre år siden, vil ikke være kendt af myndighederne i Kinshasa, medmindre der er tale om ekstremt højt profilerede personer, hvis handlinger allerede er kendt af myndighederne.

En vestlig ambassade (A) oplyste, at det kan være problematisk at henvise en banyamulenge fra det østlige DRC uden slægtninge eller andet netværk, til at tage ophold sig i Kinshasa. Banyamulenge er generelt let genkendelige på grund af deres udseende, og de er derfor mere sårbare over for røverier og overfald. Ambassaden tilføjede, at enhver person, der kommer fra det østlige DRC og som har taget ophold i Kinshasa uden at have et socialt netværk i byen, kan være sårbar. Selv politiet i Kinshasa kan finde på, at forsøge at afkræve en sådan person penge.

En vestlig ambassade (A) oplyste, at kommunikationen mellem lokale myndigheder i provinserne og de centrale myndigheder i Kinshasa nærmest er ikke-eksisterende. Sandsynligheden for at en person, som er kommet på kant med sikkerhedstjenesten eller politiet i for eksempel det østlige DRC, vil være kendt af myndighederne i Kinshasa, er derfor særdeles ringe.

En vestlig ambassade (A) oplyste, at det pågældende lands myndigheder udsender personer fra det østlige DRC til Kinshasa, såfremt de har fået afslag på asyl. Der er ikke alvorlige

sikkerhedsmæssige problemer for disse personer i Kinshasa. I øvrigt henviste ambassaden til, at sikkerheden er god i de større byer i det østlige DRC. Det er i langt højere grad ude i det østlige DRC's landdistrikter, at der er alvorlige sikkerhedsproblemer ikke mindst i Ituri-provinsen.

Gruenert forklarede, at enlige mænd har langt bedre ved at klare sig i Kinshasa end enlige kvinder. En enlig mor med børn uden et netværk i Kinshasa, og som stammer fra det østlige DRC, vil komme i en meget vanskelig situation, såfremt hun henvises til at tage ophold i denne by. Dette forhold gælder i øvrigt for enhver enlig kvinde i en tilsvarende situation, uanset hvor i Afrika hun befinder sig.

13. Værnepligt, straf for desertering og tvangsrekruttering

VSV oplyste, at der ikke er obligatorisk værnepligt i DRC. Ngonde Funsu bekræftede dette og tilføjede, at såfremt en regeringssoldat deserterer fra tjenesten, vil vedkommende blive straffet ved en militærdødsstraf. VSV understregede, at desertører ikke idømmes dødsstraf.

Ngonde Funsu havde ingen oplysninger om, at der sker tvangsrekruttering til de væbnede styrker, kaldet FARDC. Der findes dog en Service National, hvor unge frivillige trænes i civile gøremål. Der har været rapporter om, at politiet har fjernet et større antal *shégués*, det vil sige gadebørn, fra Kinshasa gader og sendt disse til tjeneste i Service National ude på landet.

Ilaka Kampusu forklarede, at loven opererer med tre former for desertering i DRC: simpel desertering, desertering og konspiration samt desertering uden for DRC. Alle tre former for desertering straffes i henhold til, om deserteringen finder sted i freds- eller i krigstid.

Simpel desertering i fredstid kan medføre en straf fra to måneders fængsel op til fem års fængsel. I krigstid er straffen livstidsfængsel eller dødsstraf.

Desertering og konspiration i fredstid kan medføre fra to til 10 års fængsel. I krigstid er straffen livstidsfængsel eller dødsstraf.

Desertering uden for DRC i fredstid kan medføre en fra et til fem års fængsel. Såfremt der er våben eller konspiration indblandet i forholdet kan straffen være mellem tre og 10 års fængsel. I krigstid er straffen livstidsfængsel eller dødsstraf.

VSV oplyste, at der ikke er obligatorisk værnepligt i DRC. Ngonde Funsu bekræftede dette og tilføjede, at såfremt en regeringssoldat deserterer fra tjenesten, vil vedkommende blive straffet ved en militærdødsstraf. VSV gjorde opmærksom på, at desertører ikke idømmes dødsstraf.

Ilaka Kampusu forklarede imidlertid, at loven opererer med tre former for desertering i DRC henholdsvis simpel desertering, desertering og konspiration samt desertering under tjeneste i udlandet. Alle tre former for desertering straffes i henhold til, om deserteringen finder sted i freds- eller i krigstid.

- Simpel desertering i fredstid kan medføre en straf fra to måneders fængsel op til fem års fængsel. I krigstid er straffen livstidsfængsel eller dødsstraf.
- Desertering og konspiration i fredstid kan medføre en straf fra to til 10 års fængsel. I krigstid er straffen livstidsfængsel eller dødsstraf.
- Desertering uden for DRC i fredstid kan medføre en straf fra et til fem års fængsel. Såfremt der er våben eller konspiration indblandet i forholdet kan straffen være mellem tre og 10 års fængsel. I krigstid er straffen livstidsfængsel eller dødsstraf.

Ngonde Funsu havde ingen oplysninger om, at der sker tvangsrekruttering til regeringshæren. Der findes dog en Service National, hvor unge frivillige trænes i civile gøremål. Der har været rapporter om, at politiet har fjernet et større antal *shégués*, det vil sige gadebørn, fra Kinshasa gader og sendt disse til tjeneste i Service National rundt omkring i landet.

14. Tosproglighed (swahili som andet sprog)

VSV oplyste, at undervisningssproget i det, der svarer til folkeskolen, i samtlige DRC's skoler inklusive private skoler og skoler drevet af NGO'er er fransk. Hverken swahili eller de øvrige nationale sprog (kikongo, lingala og tshiluba) finder anvendelse som undervisningssprog.

Det blev understreget af VSV, at enhver congoleser, der har gået i skole i DRC, i det mindste vil kunne tale noget fransk. Der findes ingen skoler i DRC, hvor fransk ikke er undervisningssproget. VSV tilføjede dog, at journalistiskoler tilbyder undervisning i swahili eller et af de andre nationale sprog som en del af journalistuddannelsen.

Ngonde Funsu bekræftede VSV's oplysninger.

15. Pasudstedelsesprocedurer

Ifølge det amerikanske Reciprocity Schedule, der senest blev opdateret den 23. august 2005 har DRC's regering udstedt nye pas og erklæret, at alle tidligere DRC- og Zaire-pas, der er udstedt før den 31. maj 2000 ikke længere er gyldige. De nye diplomatpas er røde, tjenstepas er grønne og almindelige pas er blå. Almindelige pas udstedes i alle større byer i DRC, men det er også muligt at få udstedt et pas på DRC's ambassader og konsulater i udlandet.

16. Modtagelsesforhold i Kinshasa

Gruenert understregede, at det ikke i sig selv er et problem for en person, der returneres til DRC, at vedkommende har søgt asyl i udlandet. Der er i det hele taget ingen problemer for afviste congolesiske asylansøgere at blive udsendt til Kinshasa.

Gruenert forklarede, at en europæisk journalist tidligere havde spredt oplysninger om, at udsendte congolesere fra Europa har været udsat for tortur ved hjemkomsten til Kinshasa. UNHCR anmodede VSV²¹ om eventuelt at dokumentere journalistens påstand, men VSV kunne ikke finde belæg for journalistens oplysninger.

VSV oplyste, at organisationen har et kontor i N'Djili-lufthavnen i Kinshasa. Kontoret er oprettet for at kunne bistå udsendte congolesere fra udlandet herunder især Europa og USA og overvåge deres situation ved ankomsten. VSV forklarede, at de udsendte ved ankomsten til lufthavnen bliver tilbageholdt af Direction Générale de Migration (DGM) med henblik på afhøring. Straks efter afhøringen kan de tage kontakt til VSV, som derved får oplysninger om, hvad de udsendte er blevet afhørt om, og hvad der i øvrigt er sket under afhøringen. VSV forklarede videre, at organisationen får mange henvendelser fra ambassader i Kinshasa og udenlandske myndigheder og organisationer om forestående udsendelser. Disse henvendelser er med til at sikre, at VSV er til stede i lufthavnen, når der finder udsendelser sted. VSV forklarede, at organisationen har enkelte rapporter om, at udsendte personer er forsvundet efter ankomsten til DRC, men VSV havde ingen oplysninger om, at myndighederne skulle være involveret i forsvindingerne.

En vestlig ambassade (B) forklarede, at VSV gennem fire år har haft et kontor i N'Djili-lufthavnen. Lederen af VSV har et godt forhold til lufthavnsmyndighederne herunder også politiet i lufthavnen.

Ambassaden forklarede videre, at hjemlandets myndigheder tidligere benyttede chartrede fly i forbindelse med udsendelser af grupper afviste asylansøgere til DRC. Dette sker ikke længere og det fandt alene sted i de situationer, hvor de udsendte i ekstrem grad modsatte sig udsendelsen. Ambassaden kunne imidlertid oplyse, at et andet europæisk land for omkring to år siden gennemførte udsendelser til DRC med chartrede fly. Ved disse udsendelser blev op mod 20 personer udsendt på én gang.

Ambassaden tilføjede, at myndighederne i DRC efterfølgende afviste, at denne form for masseudsendelser kunne fortsætte. Herefter blev det aftalt med de congolesiske myndigheder, at udsendelser alene vil finde sted i mindre grupper. Ved disse udsendelser kan der maksimalt udsendes to personer ad gangen. Disse to personer skal eskorteres af mindst fem politifolk og en læge. Denne type udsendelser sker med henblik på ikke at skabe for megen opmærksomhed om udsendelserne og undgå kaotiske tilstande ved ankomsten til N'Djili-lufthavnen. Ambassaden tilføjede, at langt størstedelen af udsendelserne har omfattet personer, der har fået afslag på deres asylansøgning i ambassadens hjemland, men som har nægtet at udrejse frivilligt.

En vestlig ambassade (B) forklarede videre, at den har et velfungerende samarbejde med VSV i Kinshasa om modtagelse af udsendte congolesiske statsborgere fra ambassadens hjemland. Dette

²¹ VSV har ved mange lejligheder bistået udenlandske myndigheder og disse landes ambassader i Kinshasa med at monitorere hvorledes de udsendte er blevet modtaget af myndighederne i lufthavnen.

samarbejde skal sikre, at en uafhængig menneskerettighedsorganisation monitorerer, hvorledes de udsendte bliver modtaget og behandlet i N'Djili-lufthavnen af myndighederne. VSV tager således imod de udsendte, straks efter de er blevet afhørt af lufthavnsmyndighederne om deres identitet.

En vestlig ambassade (B) kunne ikke fuldstændigt udelukke, at lufthavnsmyndighederne afkræver penge af de udsendte ved ankomsten, det vil sige førend de når frem til VSV. Ambassaden havde dog ingen konkrete oplysninger om at dette er tilfældet. Modtagelsesproceduren fungerer efter hensigten, og så længe en repræsentant for ambassaden og VSV er til stede i lufthavnen, er der ikke nogen form for problemer for de udsendte. Ambassaden tilføjede, at den alene har været til stede ved seks ankomster, men der har ikke været nogen form for problemer ved disse seks lejligheder. Normalt får de udsendte lov til at kontakte deres familie i DRC per telefon straks efter ankomsten, men i mange tilfælde er familien allerede til stede i lufthavnen, når de udsendte ankommer. Der er dog enkelte udsendte, der påstår, at de ikke har nogen familie i DRC.

Ambassade (B) forklarede videre, at hverken den eller VSV har modtaget oplysninger om, at der er sket anholdelser eller mishandling af personer, der er blevet tvangsudsendt af hjemlandets myndigheder. Generelt sker der en korrekt behandling af de udsendte, og dette er også VSV's vurdering. Ambassaden bemærkede, at lederen af VSV har været til stede i N'Djili-lufthavnen ved et stort antal udsendelser, og på intet tidspunkt har denne rapporteret om mishandling eller andre overgreb på udsendte. Ambassaden anser VSV som en troværdig partner i udsendelsesspørgsmål.

En vestlig ambassade (A) kunne videre oplyse, at den har undersøgt mange påstande om tortur af hjemvendte asylansøgere, men ambassaden har ikke været i stand til at få bekræftet disse anklager.

Ambassaden kunne i øvrigt bekræfte ambassade B's oplysninger om modtagelsesforholdene i Kinshasa. Ambassaden var informeret om, at udsendte congolesere er blevet kortvarigt tilbageholdt ved ankomsten til hjemlandet, men ambassaden fandt, at der var tale om helt ordinære sikkerhedskontroller. Ifølge ambassaden har både International Organization for Migration (IOM) og UNHCR været til stede i N'Djili-lufthavnen i forbindelse med konkrete udsendelser, og ingen af de to organisationer har rapporteret om alvorlige forhold i den forbindelse.

Konsulterede kilder

Babala, Fidele, Directeur de Cabinet, Cabinet de Mouvement pour la Libération du Congo (MLC), Kinshasa.

Borello, Federico, Officier des Droits de l'Homme, Mission de l'Organisation des Nations Unies en République Démocratique du Congo (MONUC), Kinshasa.

Buaka, Louis-Marie, Dr., Coordinateur de la Division des Droits de l'Homme de l'Ituri, Mission de l'Organisation des Nations Unies en République Démocratique du Congo (MONUC), Kinshasa

Bussa, Jean Luaen, Conseiller, Cabinet de Mouvement pour la Libération du Congo (MLC), Kinshasa.

Carlquist, Magnus, Chef de Co-operation, Ambassade de Suède, Kinshasa.

Castanon, Fernando, Representative, United Nations High Commissioner for Human Rights (UNHCHR) og Director, Human Rights Division, Mission de l'Organisation des Nations Unies en République Démocratique du Congo (MONUC), Kinshasa.

Chiba Sengey, M. Justin, Chargé Dispatching et Communication, La Voix des Sans-Voix pour les Droits de l'Homme (VSV), Kinshasa.

Dikuiza Benze, Timothé, Chargé d'Assistance Judiciaire, Chargé du Programme d'Observation et Accueil des Personnes Expulsés d'Europe et Amérique, La Voix des Sans-Voix pour les Droits de l'Homme (VSV), Kinshasa.

En vestlig ambassade (A), Kinshasa.

En vestlig ambassade (B), Kinshasa.

En vestlig ambassade (C), Kinshasa.

Etzell, Christina, Premier Secrétaire, Ambassade de Suède, Kinshasa.

Favretto, Marcella, Dr., Protecting and Reporting Coordinator, Human Rights Division, Mission de l'Organisation des Nations Unies en République Démocratique du Congo (MONUC), Kinshasa.

Gruenert, Ralf H.W., Représentant Adjoint (Protection), United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), Kinshasa.

Hans, Roy, Deuxième Secrétaire, Ambassade du Royaume des Pays-Bas, Kinshasa.

Ilaka Kampusu, Jean-Pierre, Avocat, Professeur Assistant, Faculté de Droit, Université de Kinshasa, Kinshasa.

Kambinga, Germain, Conseiller, Cabinet de Mouvement pour la Libération du Congo (MLC), Kinshasa.

Kapuku, Honore, Chargé de l'Extension de l'Association, La Voix des Sans-Voix pour les Droits de l'Homme (VSV), Kinshasa.

Kratochvila, Frantisek, 3. Secrétaire, Ambassade de la République Fédérale d'Allemagne, Kinshasa.

Lema, Nguizani Tezo, Directeur Adjoint de Cabinet, Cabinet de Mouvement pour la Libération du Congo (MLC), Kinshasa.

Luoréce-Bawukabio, Secrétaire, La Voix des Sans-Voix pour les Droits de l'Homme (VSV), Kinshasa.

Manketa, Rostin, Traducteur, La Voix des Sans-Voix pour les Droits de l'Homme (VSV), Kinshasa.

Mayamba, Serge, Avocat, Secrétaire National, Adjoint Chargé de Mouvement des Jeunes (JUDPS), Union pour la Démocratie et le Progrès Social (UDPS), Kinshasa.

Miumba, Peter, Coordonnateur, La Voix des Sans-Voix pour les Droits de l'Homme (VSV), Kinshasa.

Ngonde Funsu, Amigo, Association Africaine de Defense des Droits de l'Homme (ASADHO), Kinshasa.

Palankoy Lakwas, Médard, Avocat, Kinshasa.

Para, Jean Charles, Chef de Mission, Avocats Sans Frontières (ASF), Kinshasa.

Tshimanga, D. M'Baya, Président, Journaliste en Danger (JED), Kinshasa.

Tshivuadi, Tshivis, Secrétaire Général, Journaliste en Danger (JED), Kinshasa.

Anvendte forkortelser

AMP – Alliance pour la Majorité Présidentielle

ANR – Agence Nationale de Renseignements

ASADHO – Association Africaine de Defense des Droits de l’Homme

ASF – Avocats Sans Frontières

BDK – Bundu Dia Congo

CPRK – Centre Pénitentiaire et de Rééducation de Kinshasa

DEMIAP – Direction Militaire des Activités Anti-Patrie

DGM – Direction Générale de Migration

DRC – Demokratiske Republik Congo

FARDC – Forces Armées de la République Démocratique du Congo

FN – Forenede Nationer

GSSP – Groupe Spécial de la Sécurité Présidentielle

ICG – International Crisis Group

ICRC – International Committee of the Red Cross

IFA – Internt Flugtalternativ

IOM – International Organization for Migration

JED – Journaliste en Danger

MLC – Mouvement pour la Libération du Congo

MONUC – Mission de l’Organisation des Nations Unies en République Démocratique du Congo

MPR – Mouvement Populaire de la Revolution

NGO – Non-Governmental Organisation

OCDH – Observatoire Congolais des Droits de l’Homme

PALU – Parti Lumumbiste Unifié

PPRD – Parti du Peuple pour la Reconstruction et la Démocratie

RCD-Goma – Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Goma

RENACO – Regroupement des Nationalistes Congolais

UDPS – Union pour la Démocratie et le Progrès Social

UNHCR – United Nations High Commissioner for Refugees

UPN – Union pour la Nation

VSV – La Voix des Sans-Voix pour les Droits de l’Homme

Bilag: Kort over DRC

